

ч. 3 (203) 2021

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

3 (203) 2021

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРОЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com

В ДІАСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com

В ДІАСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не кінечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скоро-чувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №3 (203) 2021
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки: ст. пл. вірл. Анастасія Сохацька, СП, під час крайового табору «КВЕСТ». Околиці с. Крушельниця Стрийського району (Львівщина), серпень 2021 р.
/ Фото Анни Громовецької

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

5 **Юрій Леськів**
Запрошуємо на наш майданчик обміну думками

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- 6 **Референтура преси та інформації куреня «Вовча Ліга»**
Євген Троян: «Щоб сучасним дітям влаштувати апокаліпсис, їм просто потрібно вимкнути Інтернет і електрику»
- 9 **Андрій Берник**
В Австралії вишколюють виховників
- 12 **Марія Павлишак-Задорожна, Юліана Стрипа**
До вершин Екватору
- 17 **Ольга Кальбус**
Залога «Британія» — наймолодша з «Чорноморських хвиль»
- 20 **Діана Білинська**
Місце, що зберігає безліч щирих емоцій
- 21 **Ольга Муха**
«На К2 все множимо на два!»
- 22 **Ада Гельбіг**
«Школа Булавних» — «Незгадані історії»
- 24 **Богдан Садовий**
Прапоре наш...

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

26 **Юрій Леськів**
«Петро Франко: формула долі. Життєпис на тлі доби»

ОФІЦІЙНЕ

29 **Мирон Спольський**
Привітання з нагоди 30-ліття Незалежності України

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

30 **Юрій Леськів**
Ростислав Добош, ЦМ: «Пластова організація нас виховує...»

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

34 **Богдан І. Шулякевич**
«На здоров'я»: гуманітарна поміч України

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

38 **Лариса Залеська Онишкевич**
Данило Святослав Гусар Струк, ВБ

ПЛАСТОВІ ЮВІЛЕЇ

42 **Андрій Ребрик**
Гей, зі Львова і Мукачєва... на Говерлу

46 **Василь Щекун**
«Целібат Мурлики», або 30 котячих років

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

49 **Анатолій Петльований**
З нагоди двох єпископських ювілеїв

НА ВІЧНУ ВАТРУ

52 **Андрій Лука Біланюк**
52 **Йосиф Мищик, «Джо»**

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

54 **Андрій Сова**
У переддень заснування Пласту: діяльність Степана Гайдучка та Петра Франка у спортовому товаристві «Україна»

Сьогодні спека й спрага, завтра холодний шквал, злива й буря з громами; вночі стійка посеред гущі лісу, в таємному пошумі високих смерек, — це різні прояви тої самої стихії природи, що їм мусить таборовик протиставити силу своєї думки й тіла. Це романтика, що не розніжнює, тільки гартує нерви й волю, а водночас відроджує приспані міським життям інстинкти: таємности, уваги, обережности, тонкості відчужань.

З таборової романтики — давати собі раду із стихією природи, сам-на-сам, — родиться енергія та характер, що дають віру в успіх у життєвій боротьбі одиниці й нації.

ЯРО ГЛАДКИЙ

В урочищі Левурда зайшло сонце. Околиці с. Стрільбичі на Самбірщині (Львівська область), табір УПЮ «Школа дедуцької» липень 2021 р. / Фото Ангелини Кропивницької

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

ЗАПРОШУЄМО НА НАШ МАЙДАНЧИК ОБМІНУ ДУМКАМИ

Шановні читачки й читачі!

Впевнено, розміреним темпом і на час знову йдемо у ваші домівки зі свіжим числом нашого пластового друкованого періодичного видання.

Цей і, зрештою, минулий квартал у пластовому товаристві минули в обговоренні різноманітних тем. Не винятком став і «Пластовий шлях». Зокрема, у закритій групі на Facebook «Пласт — дискусії при ватрі» йшлося про наш журнал, який став предметом аналізу. Хтось хвалив, хтось — не дуже. Дехто очікує електронну версію ПШ, а хтось хотів би й надалі отримувати паперову. Цікава тенденція: в час, коли не лише плануємо, а й працюємо над впевненою присутністю «Пластового шляху» в мережі, від початку року постійно зростає кількість читачів паперового варіанту журналу, і де? Серед старших пластунів і сеньйорів в Україні!

Редакція може похвалитися тим, що від числа до числа маємо достатньо матеріалу, написаного спеціально для ПШ. Ось, наприклад, про діяльність куреня (до річниці його створення) нам написали друзі з «Вовчої Ліги» (ПШ ч. 3-2020, стор. 21—23). Дещо в цій публікації привернуло увагу читачів із країв діяспори: не текст, а фотоілюстрація (зображення на відзнаці одного з вишколів). Це вилилося в дискусію, а вона — в повідомлення спеціальної комісії, створеної за рішенням ГПБ (див. ПШ ч. 2-2021, стор. 23). Чому згадуємо про цей факт? Він свідчить про те, що наше видання відкрите для кожного члена Пласту. Інакше й бути не може, адже ми — для пластунів, відображаємо пластове життя-буття таким, яким воно є. Тому запрошуємо на наш майданчик обміну думками. Просимо повідомляти про значущі події, що відбуваються на міжкрайовому та крайовому рівнях. Радо друкуємо такі матеріали.

ПШ — журнал пластової думки та інформації, що його видає ГПБ, тож тут можна довідатися і про найважливіше з поточної діяльності Головного Проводу.

За аналогією з відомою приповідкою: «Якщо про подію не розповіла телерадіокомпанія CNN — цієї події не було», ми прагнемо стати джерелом інформації для пластунів, яке висвітлює найбільш значущі події з міжкрайового і крайового життя Пласту. Допоможіть нам в цьому своїми статтями, фотоматеріалом.

Скажете: для величезного обсягу інформації (хоча б репортерської, не кажучи про іншу за рубриками ПШ) 60 сторінок журналу один раз на три місяці точно забракне. Розуміємо це. Отже, перетворюємо «Пластовий шлях» у платформу, на якій буде одразу декілька майданчиків: невдовзі можна буде почерпнути цікаве з ПШ на папері (журнал залишається кварталником), одночасно діятиме наша інтернет-сторінка, яка вміщуватиме значно більше за обсягом найрізноманітнішого матеріалу (оперативного в тому числі).

**МАЄМО ЩЕ ОДНУ АМБІТНУ ЦІЛЬ:
БУДУЧИ МАЙДАНЧИКОМ ДЛЯ ОБМІНУ
ДУМКАМИ, МІРКУЄМО НАД ЙОГО
РОЗШИРЕННЯМ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯМ.**

Йдеться не лише про присутність у соціальних мережах, а й про створення закритої групи для читачів в одній з них. Там можна буде швидко висловити власні думки з того чи іншого приводу та ознайомитися з міркуваннями інших.

Планів чимало, і виглядає, що їхня реалізація не за горами. Отож, будьте з нами, дорогі подруги і друзі! Приємно є і буде дарувати вам «Пластовий шлях» з 90-літньою історією як видання, що з новою силою розвивається.

Збірка «Лісової Школи». Урочище Гнилий Потік
неподалік Славська, 24 липня 2021 р.
Фото пл. сен. Сашка Свистуна, ЛЧ

**ЄВГЕН ТРОЯН:
«ЩОБ СУЧАСНИМ ДІТЯМ
ВЛАШТУВАТИ АПОКАЛІПСИС,
ЇМ ПРОСТО ПОТРІБНО
ВИМКНУТИ ІНТЕРНЕТ
І ЕЛЕКТРИКУ»**

47-й курінь УПС «Вовча Ліга» і 12-й курінь УСП, 48-й курінь УПС «Рутенії» у цьому році започаткували нову систему вишколів і таборів для юнацтва «СКОБ». Нова система позиціонується як вишкільний цикл з метою здобуття юнацтвом вмільностей і навичок для виживання у надзвичайних ситуаціях. Разом з циклом вишколів «Мудрість», «Шляхетність», «Відвага», вишколом з пластової піонерки «Бастіон», вишколом з картографії, орієнтування, навігації та топографії «Контра» та крайовим табором «Клич Лицарів» цей цикл додається до скарбнички вищезгаданих, відомих вже в пластовому середовищі вишколів і таборів, які проводять курені «Вовча Ліга» та «Рутенії».

Про нову вишкільну систему та про підготовку юнацтва до виживання у надзвичайних ситуаціях — у розмові з провідником 47-го куреня УПС «Вовча Ліга» пл. сен. Євгеном Трояном.

< Практичне заняття для юнацтва.
Вишкіл «Бистро», 2021 р.

— Зважаючи на таку велику кількість заходів, які курені проводять щороку, певною несподіваною стала поява ще одного циклу вишколів та таборів. Що вас спонукало до такого рішення?

— Останніми роками на наш крайовий табір «Клич Лицарів» приїздить багато юнацтва зі всіх частин України. На превеликий жаль, ми виявили, що рівень підготовки юнацтва є вкрай низьким. Йдеться про рівень підготовки до життя в природі. Деякі юнацькі виховники, на жаль, зараз дуже мало уваги приділяють практичному пластуванню. Сучасне юнацтво взагалі не пристосоване до таборування: не вміє користуватися сокирою, не знає, що таке пластовий ніж, як його гострити, як розпалити вогонь. Про запалення вогню трьома сірниками взагалі не йдеться. Існують проблеми у сучасного юнацтва і з топографічними мапами: як їх читати, як по них орієнтуватися, як знайти дорогу додому — виконання цих завдань дуже часто залишається недосяжним для них. Отож, ми з «вовками» вирішили започаткувати цикл вишколів і таборів «СКОБ», щоб підняти рівень підготовки юнацтва хоча б до рівня першої проби і заповнити ті прогалини, які, на жаль, трапляються, оскільки виховники не приділяють їм належної уваги під час сходин.

— Тобто у всьому винні виховники?

— Тут існують як об'єктивні, так і суб'єктивні причини. Найперше — це середовище, в якому розвивається і формується наше юнацтво. Доба інформаційних технологій зумовлює і відповідний розвиток дитини... Виживання в природі вже не сприймається як щось важливе чи життєво необхідне.

Серед суб'єктивних причин перша — це надмірна опіка батьків, яка призводить до того, що сучасні діти не те що безпорадні, а просто не готові до труднощів.

Думаю, ні для кого не секрет, що для того, щоб сучасним дітям влаштувати апокаліпсис, їм просто потрібно вимкнути Інтернет і електрику.

— Що ж все-таки стало поштовхом до організації подібних вишколів?

— Протягом останніх півтора року всі ми з вами були свідками того, як люди поведуться у надзвичайних ситуаціях, і побачили, що таке паніка у масштабах країни. Початок пандемії у світі і запровадження жорстких карантинних обмежень, у тому числі і в Україні, стали для багатьох спусковим механізмом. Ми бачили, як натовпи людей спустошували магазини, скуповували силу-силенну харчів. Багато людей кинулося закуповувати сіль, сірники і туалетний папір... Таку паніку ми спостерігали лише у 2014, перед війною... Люди не знають, як себе поводити і що робити у надзвичайних ситуаціях. Щоб випередити подібний розвиток подій у майбутньому, ми вирішили вишкільною системою «СКОБ» готувати наше юнацтво до нестандартних обставин. Щоб вони знали, вміли і могли давати собі раду у таких життєвих ситуаціях, а не ставали заручниками паніки.

✓ Учасники і провід вишколу «Бистро», 2021 р.

— Назва цього вишкільного циклу у вас досить символічна. Чому раптом СКОБ?

— Думаю, більшість знає, що наше гасло «СКОБ!» — це еквівалент скавтського гасла «Be prepared!». Пластуни кажуть: «Сильно, Красно, Обережно, Бистро». Можна сказати, що наше гасло розкодує цю коротку скавтську сентенцію, яка говорить про важливість повсякчасної готовності. Пластове «СКОБ!» і закликає, і вказує шлях, як найкраще готувати себе до викликів. Ми говоримо про те, що маємо бути готовими до будь-яких труднощів, вміти вирішувати різні проблеми, знаходити вихід з будь-яких ситуацій, в тому числі з надзвичайних. Тобто ми прагнемо допомогти юнацтву розвивати і виховувати в собі ті навички і вміння, які допоможуть їм в екстраординарних чи екстремальних життєвих обставинах.

І цілком законно, що кожен з вишкілів чи таборів цього циклу має відповідну назву, програму, перелік вимог і завдань, які покликані підготувати юнацтво до відповідних викликів. Наприклад, табір «Обережно» — це зимовий табір, який присвячений виживанню «в умовах апокаліпсису».

Основним завданням цього табору є допомогти юнацтву підготуватися до того, як собі давати раду у надскладних умовах. На таборі «Обережно» ми вчили дітей, здавалося б, елементарним речам: як не втратити психічну рівновагу і спокій, якщо перед вами несподівано виникають нездоланні труднощі; як зберегти ясність думок, коли з тобою трапляється щось надзвичайне; як в таких умовах не піддатися панічним настроям, а зорієнтуватися в терені, знайти однодумців, організуватися у команду, разом здобути собі їжу і зуміти її приготувати.

— Хто є учасниками ваших вишкілів і таборів?

— Зазвичай, це юнацтво віком 13-15 років з усієї України. Наприклад, на таборі «Обережно» було юнацтво зі Львова, Києва, Тернополя, Рівного, Луцька, Кривого Рогу та Василькова.

Практично вони ж усі були і на вишколі «Бистро», який ми провели влітку перед початком курінних таборів на Львівщині поблизу села Черепин у Долині Вовків. Тобто «Бистро» — це вишкіл передтаборової підготовки. На цьому вишколі вчимо, як організувати побут табору. Бо буває, що юнацтво починає не любити пластові табори через те, що пластуни не вміють організувати собі зручності чи елементарний побут для тривалого, більш ніж 10-денного перебування.

Варто сказати, що на наших таборах та вишколах існує інноваційна система поділу на гуртки, а також ми змінили акценти щодо ролі виховників, вимагаючи від них більшої відповідальності та самовіддачі. Наші виховники, а це, звичайно, члени куренів «Вовча Ліга» та «Рутенії», на вишколах і таборах працюють 24 години на добу. Тобто у нас виховник є наставником, ментором, який допомагає, вчить і супроводжує юнацтво протягом усього перебування на таборі. Ця система працює, і ми збираємось її й надалі практикувати.

— Тож ви провели вже весь цикл таборів і вишкілів «СКОБ» чи якісь знаходяться ще на стадії планування? Що з приводу «Красно» і «Сильно»?

— Восени, у жовтні, плануємо провести наступний захід із системи вишкілів та таборів для юнацтва «СКОБ» — «Сильно». Цей вишкіл матиме гасло «Плекаймо силу і тіла, і духа», тож, закономірно, на ньому буде багато спортивних ігор та змагів, ігор з військовими елементами, теренових ігор тощо.

На початку грудня плануємо вишкіл «Красно», який буде присвячений розвитку духовних засад у юнацтва. Йдеться про Три Головні Обов'язки пластуна, розуміння Пластового Закону і в цілому пластової ідеології. Звичайно, на цьому вишколі ми плануємо багато співати... Запрошуємо всіх бажаючих, як виховників, так і юнацтво, долучатися до наших заходів.

*Розмову провела Референтура преси та інформації куреня «Вовча Ліга»
Світлина з фотоархіву куреня*

✓ Гутірка під час табору «Бистро», 2021 р.

▲ На колоді юнак Симон Герчанівський, ст. пл. Андрій Михайлик, пл. сен. Ребека Кларк (інструктор і референт УПН у Вікторії), пл. сен. отець Андрій Микитюк, ст. пл. Олесь Берник, ст. пл. Меланія Мельничук, ст. пл. Соломія Сивак, ст. пл. Іска Крисько, юнак Віталій Давид, ст. пл. Тереса Гесит (інструктор і референт УПЮ у Вікторії), ст. пл. Христофор Ляхович. Стоять спереду: юнак Петро Пелищук, ст. пл. Михайло Герчанівський, юначка Ірина Лобода, ст. пл. Андрій Берник (комендант вишколу)

В АВСТРАЛІІ ВИШКОЛЮЮТЬ ВИХОВНИКІВ

ст. пл. скоб АНДРІЙ БЕРНИК, ЛЧ

2021 РОКУ КРАЙОВА ПЛАСТОВА СТАРШИНА АВСТРАЛІІ ПРОВЕЛА ВИШКОЛИ ДЛЯ НОВАЦЬКИХ І ЮНАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

Вишколи були заплановані у двох частинах: перша частина в квітні 2020, а друга — у квітні 2021. Але в березні 2020 вибухла пандемія, яка примусила КПС відкласти першу частину. Внаслідок цього Крайова Пластова Старшина вирішила провести повні вишколи цього року. Нова технологія уможливила КПС перевести частину вишкілів через «Zoom», щоб охопити учасників й інструкторів зі станиць Вікторія, Сідней і Брізбен, але розуміючи, яку велику користь дає особиста участь найліпших інструкторів і можливість відновлення контактів і товариства для учасників, більшу частину вишкілів провели очно, як і було заплановано, і з милістю Божою, поміж гострими карантинам.

В лютому і березні відбулися інструктажі через «Zoom», а завершено вишколи в приміщенні коледжу Палотті поблизу Мельборна, на латинський Великдень, 2—5 квітня.

Вишколи координувала крайова референтка виховної діяльності пл. сен. Іруся Гаврилук-Дейвіс, а комендантом вишкілів був ст. пл. скоб Андрій Берник. Провести всі точки обох вишкілів зголосилося 19 старших пластунів і сеньйорів. У вишколах брали участь старші юнаки, старші пластуни, що нещодавно перейшли до УСП, та кілька сеньйорів. Разом було 14 учасників: 7 на вишколі новацьких виховників і 7 на вишколі юнацьких виховників.

Всі учасники успішно закінчили вишкіл і тепер по своїх станицях виконують практичну частину вимог до першого ступеня виховника, тобто під опікою досвідчених виховників проводять сходи, гутірки і прогульки з новацтвом чи юнацтвом. Бажаємо всім їм успіхів і задоволення у виховній праці!

Пласт щиро дякує Головній Пластовій Булаві, Фондації «Карпати», станицям Вікторія та Сідней за фінансову підтримку вишколів.

▼ Нові виховники ст. пл. Христофор Ляхович та ст. пл. Олеся Берник провадять перші новацькі сходини після вишколу

▼ Ст. пл. Меланія Мельничук провадить новацькі сходини

ВРАЖЕННЯ З ВИШКОЛІВ

ВРАЖЕННЯ З ВИШКОЛУ ВИХОВНИКІВ УПЮ

Вишкіл виховників УПЮ, який був проведений для пластунів в Австралії, чітко пригадав кожному учаснику одну річ: Пласт дав нам нагоду розвивати свої здібності через методу самовиховання, і наш обов'язок є дати таку саму можливість наступним юнацьким поколінням.

Бувши юнаком лише декілька років тому, з приємністю згадую моїх виховників і те, як я тишився гутірками, прогулянками і таборами, які вони влаштовували. Вишкіл дав чудову змогу дізнатися про зворотну сторону цих гарних спогадів: як сплянувати й успішно провести заходи для підлітків, як подбати, щоб усе було згідне з пластовими засадами і правилами. Я щиро вдячний інструкторам вишколу (які не так давно були моїми виховниками), по-перше, за чудові програми та спогади з моїх років у новацтві і юнацтві, а по-друге, за їхні інструктажі та науку на вишколі.

Не все на вишколі було таке серйозне, були і веселі моменти. Щоб ввести в практику те, що ми вчили, ми по черзі пробували проводити ігри, ватри, церемоніали, впоряд, а водночас решта учасників вишколу грали роллю юнаків (ставили питання та веселились).

Я був захоплений цілим вишколом і тепер дуже охочий використати свій пластовий світогляд, щоб дати юнакам в Австралії добрий приклад та нагоду пережити такі самі веселі та пам'ятні пригоди, які у мене лишилися в спогадах з років юнакування.

ст. пл. скоб Андрій Михайлик

ВРАЖЕННЯ З ВИШКОЛУ ВИХОВНИКІВ УПН

На початку квітня я мала можливість брати участь у вишколі новацьких виховників.

Вишкіл охоплював серію інструктажів через «Zoom» і 4 дні занять в приміщенні поза Мельборном. Інструктажі покривали теорію, була також нагода пробувати переводити в практику те, що ми дізналися.

Я перший рік є старшою пластункою, завжди мріяла бути виховницею після юнацтва. Я не знала, чого очікувати від цього вишколу. У 2019 році я брала участь у вишколі «Золота Булава» і думала, що цей вишкіл буде подібний. Але вже після перших теоретичних інструктажів через «Zoom» я зрозуміла, що цей вишкіл буде дуже відрізнятися від таборів, в яких я брала участь у Пласті.

Ми дізналися багато про новацькі вміння та проби, впоряд, про те, як плянувати сходини і цілий рік для новацтва, про книговедення та багато іншого. Трохи з цього я пам'ятала, відколи була в новацтві, але в більшості це була нова інформація. Коли я зрозуміла всю роботу виховників та все, на що вони мусять уважати, коли плянують заняття на сходини та табори, мені відкрилися очі на те, як багато підготовки та праці вкладається на заняття. Після цього вишколу я маю велику повагу до всіх виховників новацтва та юнацтва, тому що я можу реально уявити, скільки роботи та часу вони присвячують виховництву.

Я із захопленням почала застосовувати все, що довідалася під час вишколу, у проведенні сходин з новацтвом та з нетерпінням чекаю, щоб набрати досвіду та вдосконалюватися у виховництві.

ст. пл. вірл. Олеся Берник

ВРАЖЕННЯ КОМЕНДАНТА

Я був учасником на останньому вишколі в Австралії, і знаю сам, що на вишколі пластун навчиться набагато більше, ніж на звичайному таборі. Виховництво є ключовою частиною Пласту, так що вишколи є дуже важливі, щоб майбутні виховники були добре ознайомлені з різними елементами Пласту. Я мав честь бути комендантом цього вишколу і хотів, щоб учасники провели незабутній час та закінчили табір з почуттям досягнення.

На жаль, організувати вишкіл не було легко через пандемію. Ми мусили дотримуватися правил соціальної дистанції та законів штатів Австралії. Ніколи не думав, що було б можливо мати вишкіл віртуально, де кожен учасник брав участь зі своєї кімнати, але з допомогою теперішньої технології частину вишколу успішно провели через «Zoom». Ми мали щастя, що учасники вже були звикли до онлайн інструктажів в школі чи університеті і всі з великою охотою і зацікавленням брали активну участь у сесіях, щоб навчитися чогось нового та поглибити своє пластове знання.

Але лише частина вишколу була онлайн. Ми змогли провести другий етап вишколу на терені Pallotti College з усіма присутніми. Пласт в Австралії щасливий, що має багато старших пластунів та сеньйорів, які були виховниками і мають багато досвіду, який передають наступним виховникам. Провід вишколу дуже вдячний, що вони віддали свій час на інструкторство під час вишколу. Під час обох частин вишколу всі учасники з ентузіазмом брали участь у програмі, і нас тішило зацікавлення та охота до навчання, які ми бачили в кожному учаснику. В кінці вишколу всі учасники виявили бажання починати заняття з новаками чи юнаками, щоб здобути певний рівень практичного досвіду й отримати перший ступінь виховника.

Мені було дуже приємно працювати з цією групою юнаків та старших пластунів, і я впевнений, що УПН та УПЮ буде мати чудових нових виховників. Очевидно, ми б не могли організувати цей вишкіл без установ, які фінансово підтримали нас, без допомоги КПС Австралії та всіх інструкторів, що віддали свій час та надрукували матеріали для користування всім учасникам. Ми надіємось, що ситуація у світі покращиться, і з нетерпінням чекаємо наступної зустрічі.

ст. пл. скоб Андрій Берник, ЛЧ комендант

ДО ВЕРШИН ЕКВАДОРУ

ст. пл. вірл. МАРІЯ
ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА, БУНТ

ст. пл. ЮЛІАНА СТРИПА, БУНТ

«Перша українська жіноча експедиція» — це команда з 8 жінок, які у 2020 році зібралися здійснити сходження на вершину понад 6000 метрів. Попри пандемію, зміну планів через закриті кордони й мінливу погоду на вершинах, вони таки стали першою самостійною експедицією українок на найвищі вулкани Еквадору.

ХРОНІКИ ЕКВАДОРУ

Закінчення. Початок у ПШ ч. 1, 2-2021

ДЕНЬ 15 ОЧІКУВАННЯ САМІТУ 2. ДОРОГА НА КОТОПАКСІ

Як завжди, еквадорська погода нас «тішила»; хмари були аж по коліна і навколо нічого не виднілось, крім «марсіанського поля». Ми їхали до висотного притулку Тамбопаксі, від автобусу йшли годину під дощем по чорному піщаному полі. Потім вечеря і сон-несон під гул наших сусідів по притулку.

НІЧ 15-16 ШТУРМ КОТОПАКСІ

Прокинулись не засинавши, зібрали наші мокрі речі, поснідали булками з варенням. Юля Зі прочитала чудову оду Котопаксі, і ми рушили в сніг. Його падало стільки, що кішки ми мусили одягнути на 200 вертикальних метрів раніше, ніж планувалось. Всі, хто був за нами, робили те ж саме, і їм повезло йти по протоптаній Юлею Зі стежці. На льодовику нам почали відкриватись неймовірні льодові монстри, ми проходили то над тріщинами, то всередині них. Після однієї з таких тріщин на висоті 5400 ми вирішили розділитись на швидшу і повільнішу групи, щоб частина команди мала шанс дістатись до вершини, бо темп у нас був досить повільний через погоду. Дві зв'язки пішло вперед. Далі був довгий траверс і потім 200 найважчих вертикальних метрів до вершини. Сніг був важкий, один крок вверх — два вниз. Люди спускались попри нас вниз, а ми намагались дістатись вершини. Через 9 годин виснажливого походу ми таки дивимось на кратер і досі не можемо усвідомити, як це трапилось: ми на вершині. Далі спуск, який не менш важливий, ніж підйом. Тріщини і стан снігу стають небезпечнішими, а сил дедалі менше. Але ми успішно повернулись і поїхали в чудовий нижній притулок Тамбопаксі, де на наступний ранок гора нам відкрилась у всій красі.

ВУЛКАН КОТОПАКСІ / СОТОРАХІ VOLCANO (5897 м)

< В РІЗДВЯНУ НІЧ ПЕРША УКРАЇНЬКА ЖІНОЧА ЕКСПЕДИЦІЯ ВИРУШИЛА НА ВУЛКАН КОТОПАКСІ, НАЙВИЩИЙ У СВІТІ АКТИВНИЙ ВУЛКАН ТА ОДИН З ДВОХ НАЙВИЩИХ В ЕКВАДОРІ.
О 9 РАНКУ 26 ГРУДНЯ НА ВЕРШИНУ ВИЙШЛО ДВІ ЗВ'ЯЗКИ: ГАЛІНА СТРИПА І РОКСОЛЯНА СИДОРСЬКА ТА ЮЛЯ ЗІ, МАРІЧКА ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА І ЮЛЯ СТРИПА (ЗА КАДРОМ). ЗАГАЛЬНИЙ ЧАС ШТУРМУ (З ПОВЕРНЕННЯМ) — 12 З ПОЛОВИНОЮ ГОДИН.
ЗАДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО УСПІХУ КОМАНДИ, НА ВИСОТІ 5500 м ОКСАНА ЛІТИНСЬКА З АННОЮ ОЛЕКСИН І ТЕТЯНОЮ ПАЦАЙ ПРИЙНЯЛИ РІШЕННЯ СПУСКАТИСЬ ЧЕРЕЗ СИМПТОМИ ГІРСЬКОЇ ХВОРОБИ.

ДЕНЬ 16 ТАМБОПАКСІ — ЧАКАНА

Десь на третій годині дороги від Тамбопаксі до Чакани водій почав вказувати пальцем на краєвид. Перед нами відкривався велетень Чімборасо! Видовище неймовірне і майже магічне — кожен почав уявляти цей 12-годинний штурм на схилі 45 градусів. Але перед цим нас чекав чудовий день на скелях Сан-Хуан.

ДЕНЬ 17 ЧАКАНА

Зранку ми вийшли до каньйону, який був зразу біля нашого притулку, — чудове місце, яке своєю атмосферою нагадує наші рідні Скелі Довбуша. Нас одразу покликали до себе місцеві скелелазки, щоб показати маршрути. Сан-Хуан — місцевість, де між берегами каньйону прокладені спортивні маршрути, на яких люди збираються на тренування. Налазались ми до крові на пальцях і болю в м'язах, хоча розуміли, що завтра на нас чекає підхід до висотного табору Чімборасо на 5300.

Ввечері мали дуже вчасну й одну з найважливіших наших командних розмов за експедицію.

Наші спостереження та підсумки:

1. Лазимо ми не так вже й зле, еквадорські маршрути складністю бб нам давались.
2. Ключ до командного успіху — комунікація. Дуже важливо все проговорювати, аналізувати і робити висновки надалі.

ДЕНЬ 18 ОЧІКУВАННЯ САМІТУ

Прокинулись ми в дуже доброму гуморі і дуже налаштовані на сходження.

Приїхали на стоянку під Чімборасо, інструктор Давід співав нам «You're beautiful», а ми співали горі «All I need is your love tonight». На цьому підході ми несли найважчі наплечники за весь час — недарма Галя так наполягала на тренуваннях. На висотний табір (5300 м над рівнем моря) ми дійшли за 2,5 год, там кухар Карлітос підготував для нас чай і вечерю, Пабло і Давід попрощались з нами і побігли вниз. В таборі ми були єдиною групою, жили в наметі-куполі. О 18 лягли спати, але нам почав заважати грім. Перший раз гримнуло — Ляна подумала, що це впало щось в кухонному наметі. Але грім не припинявся. Галя вийшла з намету і, повернувшись, сказала, що щойно відчула електричне поле над головою, іскри блимали перед очима. Це знов був електричний шторм. Заснути майже ніхто не міг. Виходити ми планували о 23 годині, до того часу погода мала б нормуватись.

НІЧ 18-19 ШТУРМ ЧІМБОРАСО

Так і сталось: перед виходом небо стало чисте, гори освітлював повний місяць. Двоє учасниць експедиції, Ляна та Марічка, прийняли важке, але необ-

^ Акліматизаційний вихід на плато вулкану Каямбе

хідне рішення не виходити на штурм у зв'язку з поганим самопочуттям. Іноді треба поступатись особистими амбіціями заради команди. Тому дівчата проводжали нас в дорогу: відміряли і бухтували нам мотузки, допомагали виносити речі з намету (бо в черевиках вже не можна було зайти), позичали свої батончики, рукавички та інші дрібниці. Для командного успіху хотілось зробити все, що в наших силах. Ми вийшли у двох зв'язках, вже через 15 хв були на першому випробуванні — обривистий траверс. Перед штурмом випало багато свіжого снігу — павдеру, який робив складний скельний траверс ще небезпечнішим. Адже пухкий сніг є дуже нестабільним: кішки ледь тримають, схил траверсу доволі стрімкий, тож дуже бажано було не зриватись. Рухались ми повільно й обережно. Оксана йшла першою й прокладала стежку, ретельно вибиваючи в снігу кожен крок. Після траверсу починалась частина скалоходження, після неї ми опинились на гребені, місяць освітлював скелі навколо нас — вид був неймовірний. Майже нуля вітру. Минуло 2,5 години маршруту, і нарешті ми опинилися на початку 45-градусного підйому. Нам розказували раніше, що він із сюрпризами — ось тобі здається, що попереду вершина, але насправді це просто ще один перегин, тому варто просто дивитись на альтиметр і рухатись. До початку штурму ми домовились, що якщо комусь стає погано, ми всі повертаємось. Після проходження скелястої ділянки маршруту в однієї з нас почала проявлятися сильна нудота, що є однією з ознак висотної хвороби. Оскільки подальший рух був небезпечним, ми мусли знову прийняти важке рішення.

▲ Марія Павлишак-Задорожна, Таня Пацай, Юля Зі та Юліана Стрипа біля скельного масиву Сан-Хуан (Чекана)

З дівчатами, що чекали в таборі, ми не могли зв'язатись через рацію — перешкоджав скельний масив на початку маршруту. Тому вони стежили за нашим рухом через навігатор Garmin Inreach. По поверненню ми лягли спати, а зранку нас чекала свіжоспечена піца на висоті 5300 м та розмови про подальший план дій.

Наші спостереження та підсумки:

1. Найважче не завжди там, де найстрімкіше.
2. Якщо чуєш грім, то краще не вилазь з намету.
3. Ми прекрасні навіть з обмороженими носами, в подертих рукавицях і з багатоденною втомою.

ДЕНЬ 21-22

ДРУГИЙ ШАНС.

ШТУРМ ЧІМБОРАСО ТА КАЯМБЕ

Спускаючись з Чімборасо, ми мали шалене відчуття незавершеності. Вже 30 грудня у нас мала закінчитись програма, ми б спокійно святкували Новий рік. Але поки їхали в автобусі в Кіто і у кожного в голові прокручувались плани і питання «Що ж далі?», Юля Зі повернулася до нас і сказала: «План наступний, друга спроба. 1-го січня Оксана, Юля Зі, Марічка і Галя йдуть на Чімборасо, Юля Стрипа і Аня — на Каямбе, Ляна і Таня — на Гуага Пічінча, на яку ми не сходили через затримку рейсу». Рішення було настільки очевидним! Ми повернулись в Кіто і зразу почали складати план повернення на такі вже рідні нам гори, поговорили, навчились танцювати сальсу і попрощались з Пабло й Оссі, які в той вечір летіли в

Мексику на скелі. Проте другу спробу, а ще й з розділенням команди, організувати логістично не так легко, як це може звучати. Необхідно дістати дозволи на сходження, забронювати місця в притулках, транспорті і, як мінімум, відпочити.

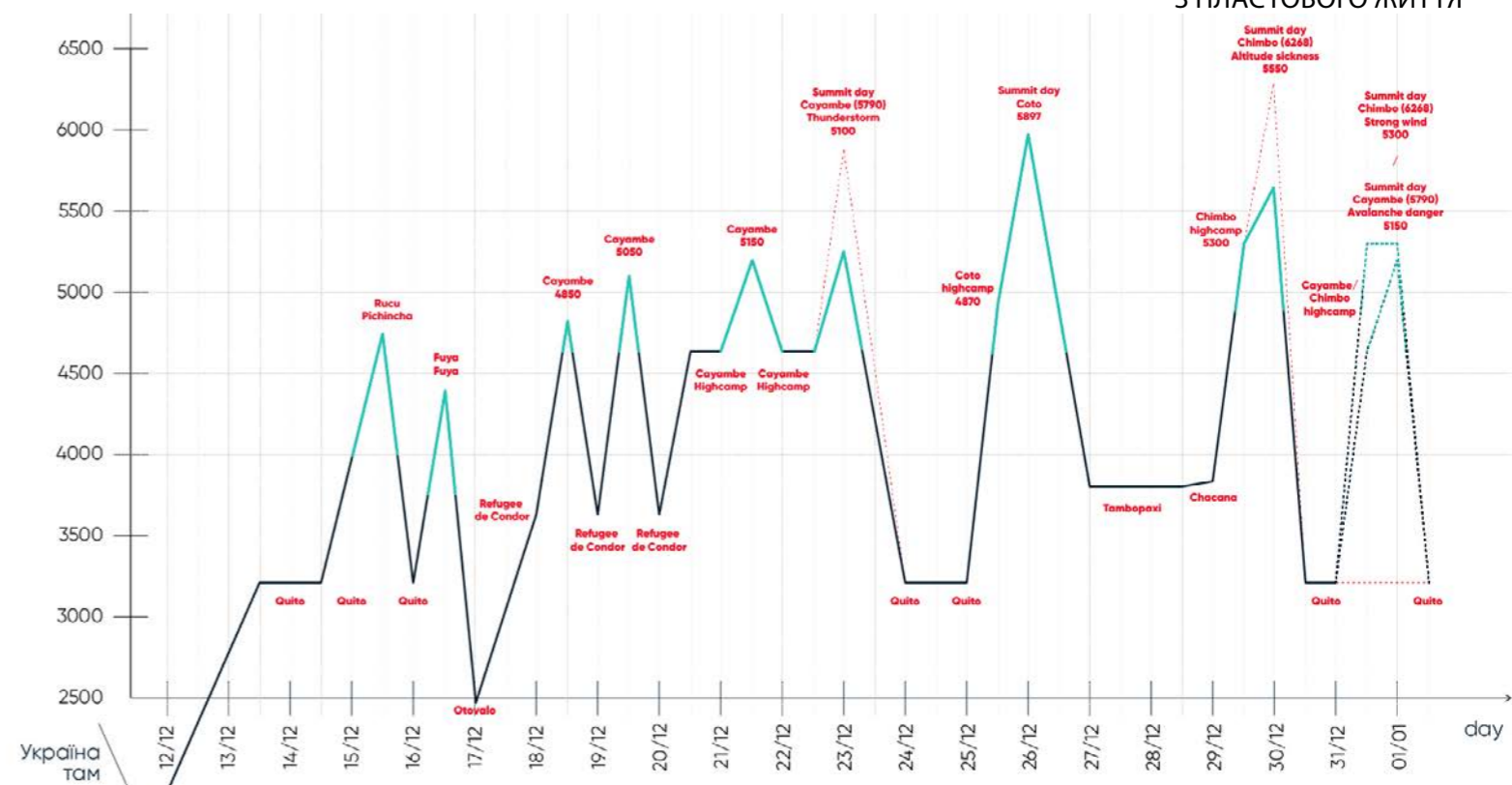
Далі був Новий Рік, але вже о 8 ранку 1 січня ми мали сніданок і пороз'їжджались по своїх точках.

Ляна і Таня

На висотному таборі Чімборасо у Ляни далось чути її коліно, яке вона перед експедицією реабілітувала — воно напухло і боліло. Тому очевидно, що на Гуагу Пічінчу ми не могли піти, але наш друг Давід запропонував сходити до підніжжя Руку Пічінчі, де ми вже були. Цікаво те, що наш рівень кисню там, на висоті 4200 м, був 93-95%, і це значне покращення відносно першого тижня. Акліматизація діє.

Юля і Аня

Оскільки обидві менторки поїхали на Чімборасо, було прийняте рішення, що Юля буде головною у зв'язці, але дівчата все одно наймуть гіда, бо так загалом безпечніше, а також простіше дістати дозвіл на Каямбе (інакше це зайняло б кілька днів, яких у нас не було). Давід і Пабло порадили нам двох гідів: Пауль і Алехо. Вибір був непростий, Пауль — терплячий і ввічливий, Алехо — веселий вчитель Пабло і Давіда, обоє дуже досвідчені сертифіковані гіди IFMGA, а найголовніше — добрі фотографи. Вибрали ми того, хто нам найближчий, тобто веселого. До висотного притулку приїхали о 17 годині, поговорили і пішли відпочивати. Були дуже раді знову опинитися в цьому місці — тут дуже красиво і вже так рідно! Спалось перший раз так міцно перед штурмом (то все через новорічну ніч). Прокинулись о 23, щоб вийти опівночі, але зайшов Алехо і сказав, що погода зараз дуже погана, мокро і вітряно, тому треба почекаати ще годину. Опівночі розвиднілось, ми перекусили і вирушили в дорогу. Йшли іншим маршрутом, ніж зазвичай, то був наш п'ятий підйом до льодовика на Каямбе. Темп був дуже добрий, до початку льодовика ми дістались за 1 годину 20 хвилин, почувались чудово, наша акліматизація була дуже добра. Попереду бачили ліхтарики ще однієї групи, яка в ту ніч штурмувала вершину. Почали рухатись по льодовику, але відчувалось, що стан снігу дуже поганий: він був мокрий і часто провалювався, ще й зверху на нас падало. Десь на 5050 ми побачили, що група, яка була попереду, повертає назад. Коли ми зустрілись, гіди почали щось обговорювати між собою, а я запитала в дівчини, що була поряд, чому вони повернули. Вона сказала, що сніг в дуже поганому стані, вони провалювалися по коліна, а що найнебезпечніше — чули звук лавини з боку вершини. Коли я розповіла їй, що це наша друга спроба й останній день в Еквадорі, єдине, що вона могла відповісти — це «мені так шкода». Нам самим було дуже шкода, фізичний стан у нас чудовий, темп теж, а мотивації було на п'ять Еверестів. Ми пішли трохи далі, зробили лавинний тест, далі вийшли на плато перед Піком Харрін і зробили ще один тест — сніг зверху був склеєний в суцільний пласт, а внизу — як цукор, верхній шар тріскав і дуже легко відходив.

Ми змушені були повернути назад, тому що нас вчили, що перше — це безпека і головне в горах — залишитись живими. Щоб підбадьорити нас, Алехо розповів свою історію. Виявляється, що він піднявся на Каямбе аж на 21-ий раз! 21 раз людина намагалась і не здалась, ось що означає «Ні кроку назад!» І потім він сказав, мабуть, найважливішу фразу, яка перевернула все наше сприйняття гір: «That's why it's called mountaineering, not summitteering» — «Ось тому це називається альпінізм, а не вершинізм». І справді, досвід, який ми тут здобули, розуміння себе, перемога над своїми страхами, емоції не порівняти ні з чим. Альпінізм — це щось більше, ніж просто вершини. Ми повернулись у притулок і вже о 8 ранку їхали назад в Кіто.

Галя, Марічка, Юля Зі і Оксана

Ми мали виїхати о 8:30 (раніше за всіх), бо до висотного табору Чімборасо 4 години їзди (400 км) і 2 год пішки до 5300. А ще ж треба поговорити і поспати перед штурмом о 23.00. Але наш водій зник з радарів після новорічної ночі (сподіваємось, з ним все добре!), довелось оперативно шукати план Б — на щастя, наш новий друг з новорічної вечірки, гід Ленін (так, це його ім'я!) Лопез, погодився врятувати ситуацію.

10:30 — виїхали. Доїхали без пригод, на висотний табір вийшли значно швидше, ніж попереднього разу. Як завжди, трохи в тумані, трохи в вітрі, трохи в чудовій видимості — всі заряджені і в хорошому самопочутті і, як здавалось, в останню хвилину. Проте після нас почали приходити ще і ще групи — загалом на висотному таборі було ще людей з 15.

Перша жіноча експедиція під час спуску >
з базового табору вулкану Чімборасо

Марічка Павлишак-Задорожна, Оксана Літинська та >
Юля Зі під час другої спроби штурму вулкану Чімборасо

Перша жіноча експедиція під час штурму вулкану Каямбе

Під час льодових занять, плато вулкану Каямбе на висоті 5000 м

Наші спостереження та підсумки:
Погода — єдине, з чим не можна «гратись». Лавини та вітер 73 км/год — це справді небезпечно. На те і є альпінізм, а не «вершинізм». Це комплекс дій, рішень, знань, а не просто рух у сторону вершини.

17:00-18:00 — повечеряли, обговорили план сходження, алгоритми дій в можливих ситуаціях та прогноз погоди (але місцевий гід запевнив нас, що вітру не буде) і пішли спати. Цього разу, оскільки людей в таборі було багато, ми спали в двомісних наметах — тіснувато, зате тепло. Видимість нормальна, легкий вітер.

Хтось міцно спав, хтось дрімав, а комусь сон перебили 30-ма дзвінками з лабораторії, де ми здавали ПЛР-тест для перельоту, і пів години без знання англійської намагались дізнатись дату народження.

О 22:00 ми прокидаємось під звуки вітру, одягаємось і все пакуємо всередині намету — тісно, але зовні зібратись майже неможливо. Уже зібрані по черзі випаковуємось з намету і переміщаємось в намет-їдальню. Там снідаємо і допаковуємось (перекус, вода, чай).

Вітер посилюється, незрозуміло, чи то сніг падає, чи здувається той, що вже є. Все залізо одягаємо ззовні намету — це важко. Вдягаємо лижні маски, бо очі заліплює снігом. Ми налаштовані виходити, а до того, що буде вітер, себе готували, хоча й не до такого сильного. Юлія Зі звертає увагу, що ніхто з груп з гідами поки не виходить навіть з намету. Оксана пропонує почекати хоча б годину, бо й справді в такий вітер рухатись дуже небезпечно, особливо на тих ділянках, які є на маршруті, та й всі сліди заметені. Знімаємо кішки і разом з льодорубами залишаємо їх ззовні. По плану ми мали виходити перші з табору — бачимо, що всі з цікавістю чекають, чи вийдемо. Гіди одягають своїх клієнтів і сильно нікуди не спішать. До 1:00 п'ємо чай, розмовляємо, Галя з Юлею сидять вже у зв'язці і страхують, коли одна з них іде за чаєм, а інші в «їдальні» тримають мотузку, щоб не зачіпалась ні за що. Гід, який переконував, що вітру не буде, періодично виходить міряти спеціальним приладом швидкість вітру: 73! 65! 55! В прогнозі показує 45. І це на висоті 5300, що ж тоді вище відбувається?!

О 1:30 ми вирішуємо йти спати, бо вітер не дає жодних надій. Навіть дійти до намету — завдання не з приємних. В нашому наметі замело вхід і трохи снігу пробралось через замок всередину. Відкопали вхід, розчистили речі і пакуємось спати. Почуття змішані: перед тобою обставини, які від тебе не залежать, але відчуваєш, що є сили звернути гори.

Вітер так лупає наметом, що видається, наче земля здригається. Першу годину-дві важко заснути, в голові мільйон думок і навіть трохи страху.

О 8:00 прокидаємось, а вітер і далі поривами лупає наметом. Сподіваємось спокійно спуститися. Вдягнулись і пішли снідати — їсти вітальну піцу. Ніхто з табору так і не вийшов на маршрут, а дехто і зовсім не виходив зі своїх наметів. Поснідали, спакувались і вирушили вниз — вітер вщух, але все в тумані.

Вже на парковці нам відкрився Чімборасо у всій красі. Який він величний! Ми пофотографувались з горою і поїхали в Кіто — ще ж треба встигнути на літак! Наш водій і провідник Ленін влаштував цілу культурну програму по дорозі назад — фото з ламами, наймальовничіші пейзажі, місцевий фруктовий ринок, традиційне морозиво та пиріжки, фірмовий магазин шоколадної фабрики та грандіозні мурали.

Чімборасо, ми повернемося!

ЗАЛОГА «БРИТАНІЯ» – НАЙМОЛОДША З «ЧОРНОМОРСЬКИХ ХВИЛЬ»

2 липня 2021 року новостворена залога «Британія» куреня ч. 40 «Чорноморські хвилі» врешті вибралася на воду! Опанувували греблю в дерев'яних човнах, точнісінько як у нашій пісні.

На весла стали: Марта Муляк, ЧХ, Надя Фединяк, Оля Муха, Еля Чурук, Таня Тятіна та чудові гості (й потенційні членкині, сподіваємось) — Леся Смондуляк і Руслана Бакун.

АГОЙ!

В НІЧ НА ІВАНА КУПАЛА 1995 РОКУ В УКРАЇНІ НА ОЗЕРІ СВИТЯЗЬ СТВОРЕНО СПІЛЬНУ ЗАЛОГУ «ЧОРНОМОРЦІВ» ТА «ЧОРНОМОРСЬКИХ ХВИЛЬ» ПІД РОБОЧОЮ НАЗВОЮ «ЛЬВІВ». ЦЕ БУВ ПОЧАТОК ІСТОРІЇ КУРЕНІВ ЧМ-ЧХ В УКРАЇНІ.

7 липня хрещено першу дійсну членкиню куреня «Чорноморські хвилі» в Україні (повний ступінь — Чорноморська Хвиля) ст. пл. Олю Чуквінську (Міліянчук).

23 листопада 1998 року у Львові створено залогу 16-го куреня УСП «Чорноморські хвилі» під назвою «Озеро Синевир», яка діє досі, а 2000 року — залогу «Дев'ятий вал».

У ЛИПНІ 2017 РОКУ ПОКЛАДЕНО ПОЧАТОК ЗАЛОЗІ «ОЗЕРО НЕСАМОВИТЕ» В МЕЖАХ СЕНЬЙОРСЬКОГО КУРЕНЯ Ч. 40. ЧЛЕНКИНИ КУРЕНЯ Є У США, КАНАДІ, УКРАЇНІ, АВСТРАЛІЇ, А ВІД 19 СІЧНЯ 2020 РОКУ – У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.

«Чорноморські хвилі» активно організують морські табори, вишколи, водні мандрівки і поширюють знання про морське пластування.

Зазирнімо трохи в закулісся, чи то пак до кают-компанії «Британії». Що передувало створенню першої морської залози у Лондоні і хто є цими сеньйорками-засновницями?

— Дівчата, що вас надихнуло на створення спеціалізаційної одиниці, та ще й сеньйорської?

пл. сен. Марта Муляк, ЧХ:

Там, де є одна пластунка, почнеться велика пластова родина, а де є одна «Чорноморська хвиля» — почнеться морська справа, якщо знайдуться водо- і пригодюби.

Розпочала я своє старшопластунство у 2000 році у Львівській залозі «Дев'ятий Вал» разом з Христиною Бушак (тоді Казмірчук) після юнакування в курені ім. Анни Ярославни (там була від 1996 року). Ми відновили курінь ім. Соломії Крушельницької, я була виховницею гуртка «Перлинки», і наша пісня починалася словами: «З морських глибин, перлинки України, веселі і усміхнені завжди, ми любимо по світу мандрувати...». У січні 2006 року я опинилася у Лондоні. Тут все пов'язане з водою. Темза колись була основною транспортною артерією Великої Британії: імпорт та експорт, Британський королівський флот, подорожі капітана Кука, — усе пов'язане з цією рікою, Англійським каналом та виходами в океани. Тому ідея, чи то краще сказати, «мрія» Чорноморської залози переїхала зі мною ще з України.

< За штурвалом — пл. сен. Еля Чурук, ЧХ

пл. сен. Тетяна Тятіна:

Тут зібралось пластове товариство, з яким навіть під час локдаунів немає коли сумувати і точно можна розраховувати на чудові пригоди. Пригадую, минулого року на стратегічній сесії виховників Лондонської станиці в Баті ми взяли човни і трохі походили каналами. Це було так душевно, що стало зрозуміло: треба ще. Для мене це стало поштовок.

пл. сен. праці Ольга Муха:

Найкращі часи мого юного пластування пройшли або в горах на лещетах, або на воді. Кілька років поспіль я возила наше львівське юнацтво на табори на Мазурах, організовані варшавськими гарцерами. Чого ми там тільки не робили! Прокладали нові шляхи для каяків рікою Чарна Ханча (Czarna Hancza — улюблений маршрут папи Івана Павла II). Чистили траси, до того як повстає юнацтво, навіть рубали під водою, адже каяки були ще шкіряними, тож вразливими! Ходили на яхтах і ловили вітер у вітрила. Вчилися морських пісень, вузлів і традицій.

Після переїзду до Великої Британії (себто на острів) — що може бути логічніше, ніж вдосконалювати свої вміння «триматися на воді», та ще й не абияк? Тому ідея станичної станиці Лондон, Марти, впала на дуже вдатний ґрунт. Живучи тут, ми маємо значну частину активностей на воді — як не водний парк, то каяки. Про постійний дощ уже нічого казати.

пл. сен. Надія Фединак:

Моє рішення було доволі спонтанним. Я довго не могла наважитися, бо боюся води. Та одна з наших дівчат сказала: «Подивися в очі своєму страху!» І я відчула їхню підтримку, а разом з тим і потребу такої ребороти свої побоювання.

✓ В марафонах у Лондоні постійними учасниками є пластуни і пластунки тамтешньої станиці, а серед них і «чорноморські хвилі» Еля Чурук (перша ліворуч) та Надія Фединак (друга праворуч), 2020 р.

— З Олею та Мартою зрозуміло, морське пластування в їх серцях з юнацтва, а тебе, Елю, яким вітром занесло до «Британії», ти ж з Франківська?

пл. сен. Еля Чурук:

Я в Пласті з 1993 року, і так, маєш рацію, ми з колежанками в Івано-Франківську (Україна) свого часу створили курінь ім. Марічки Підгірянки (я з гуртка «Лебідки»). Бачиш, назва гуртка також «пов'язана» з водою. З «Чорноморцями» та «Хвилями» я познайомилася у 1996 році, на Джемборі у Невицькому.

ПЕРШЕ ВСЕУКРАЇНСЬКЕ СКАВТСЬКЕ ДЖЕМБОРІ ВІДБУЛОСЬ 15–25 СЕРПНЯ 1996 РОКУ ПОВБИЗУ НЕВИЦЬКОГО ЗАМКУ НА ЗАКАРПАТТІ. У НЬОМУ ВІЗЯЛО УЧАСТЬ ПОНАД 700 УЧАСНИКІВ – ПЛАСТУНИ З УКРАЇНИ, СЛОВАЧЧИНИ, ПОЛЬЩІ, США, КАНАДИ ТА НІМЕЧЧИНИ, А ТАКОЖ ПРЕДСТАВНИКИ СКАВТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ, ШВЕЦІЇ, МОЛДОВИ, ДАНІЇ, ФРАНЦІЇ ТА ПОЛЬЩІ.

Морська ділянка була потужно представлена усіма можливими водними засобами. До того ж «допомога» погода — в перший день табір залило дощем, ріка Уж суттєво піднялася, тож на морські ділянки вилаштувалася довжелезна черга охочих.

Відтоді це моя любов! Їздила на «Черемош», на КМТ на озері Біле і в Криму. А у 2006 році я поїхала до Англії і повернулася до Пласту, бо саме тоді підросли мої донечки: пташатко і новачка.

пл. сен. Марта Муляк, ЧХ:

Мушу, дівчата, додати, за що саме я вдячна Елі. Одного дня вона зателефонувала мені і каже, що хоче приєднатися до станиці, і було б добре й про залого подумати. З того часу я роздумувала. Майже 5 років...

— Марто, і чого Ти оце так тягнула?

пл. сен. Марта Муляк, ЧХ:

Кожна з нас мама, а мама повинна мати час на все і також тільки для себе, а з тим і офіційну причину вийти з хати (бо ані діти, ані чоловік з хати без причини не відпустять)... Що може бути кращим за час для себе на воді? Але у кожному жарті є лиш децима жарту!

Я геть не тягнула. Після закінчення університету імені Івана Франка у Львові і переїзду на острів мріяла про більш «морський» стиль життя. Спершу я познайомилася з Орисею Марцюк і Лесею Смондуляк (вони вже довгий час жили в Лондоні і якраз відновлювали пластову роботу, бо їхні діти попідростали до новацького віку). Я почала їм допомагати. Через кілька років познайомилася із своїм чоловіком, який виявився зовсім небайдужим до води, адже він український австралієць! То він мене вчить серфінгу на тихоокеанських хвилях в Австралії (а ті хвилі не такі вже й тихі). То я на якомусь дивному човнику біля берега Іабону в Африці. То ми на яхтах вздовж британського узбережжя ходимо...

В станиці Лондон ми провели перше Свято моря у 2008 році, при кожній нагоді у нас в програмі була і є морська точка... Морське Свято весни відбулося у 2018 році в Уельсі, в рамках 100-ліття Українського морського флоту. На різних зустрічах ми почали говорити про морське пластування, принагідно виходити на човники...

— Як ви перестрілися усі разом? Троє з вас зналися з юнацтва, а решта?

пл. сен. Тетяна Тятіна:

Та чого ж лише троє? Ми всі походимо з України. В Україні я раніше їздила на «Черемош», кілька разів на байдарки, каяки та інші човни. Я дуже люблю воду. Тому коли зійшлося стільки елементів: супертовариство, водна країна, ЧХ серед нас, — залого стала логічним наступним кроком.

пл. сен. Надія Фединак:

Коли я приєдналася до лондонського Пласту, це було заради дітей. В мене двоє хлопців, і молодший саме допоміг, точніше, змотивував нас з Мартою відродити улад пташат у Лондоні. Еліні дівчата також були в нашому гніздечку, як і Танин менший. Ми перетинаємося на всіх пластових заходах, тож стали наче родина. Без нашого гурту я тепер нікуди. Щиро сподіваюся на море спільних пригод!

пл. сен. Марта Муляк, ЧХ:

Еля й Оля переїхали до Лондона (а знайомі ми з діда-прадіда... і на воді разом були), з'явилася Таня, яка за своєю атлетичною статуєю точно може бути капітаном. А з Надею ми розпочали (вдруге у Лондоні) пташцтво у 2016 році (перше було ще у 2006). Все просто склалося.

— Але навіть вам оте сеньйорське пластування, кожна з вас успішна у своїй професії, маєте родини, повно справ?

пл. сен. Еля Чурук:

Ти, певно, жартуєш? Ти ж сама така! Для мене важливими є два аспекти. Перше, що наш гурт має неймовірно живий і підтримуючий дух та любов до води. А друге — те, що я маю потребу ділитися з юнацтвом оцим духом, а також вміннями на воді. Я гарно керую віндсерфінгом та каяками, планую опанувати кайтсерфінг, тож можу і хочу подарувати можливість хлопцям і дівчатам відчути радість на хвилях та рівній воді.

пл. сен. праці Ольга Муха:

Марта вже сказала раніше про легітимний час для себе! А якщо наповажно, для мене особисто як тої, що працює у сфері прав людини, додаткового значення набуває момент ужитку чорноморського прапора. Я ХОЧУ ним нагадувати про те, чого забувати не слід.

А ще я просто обожаю чорноморський однострій, Чорноморський бал і свято св. Миколая! Планую не лише здобути усі три стрічки на хустці, а ще якісно покращити «тримання на воді», як своє, так і подруг.

— Чому саме «Британія»? Подруго стернова, то, певно, питання до тебе.

пл. сен. Марта Муляк, ЧХ:

На день св. Миколая, покровителя моряцтва, ми організували установчі збори, на які запросили всіх пластунок сеньйорок нашої станиці. Ці збори стали днем народження залого «Британія». Назва символічна. Не лише асоціюється з країною, в якій ми живемо: це також назва Королівської яхти (Her Majesty's Yacht Britannia), пришвартованої в Лейс (Leith) в Елінбурзі.

Наші перші водні сходини відбулися 2 липня у Річмонді на Темзі, де нові членкині мали декілька завдань; ми багато говорили про морське пластування, традиції, правила куреня і наші плани на майбутнє. Заразом всіх «підмочили» і пов'язали морські хустки.

Чому ми це робимо? Колись одна мама мене запитала те ж саме, а я їй відповіла, що з Пластом ми принаймні пам'ятаємо, чим займаємося, а от без — одні сірі будні. А ще є молоді пластуни, які також шукають товариства, шукають менторів, шукають, як корисно проводити вільний час, і ми дуже сподіваємося, що всі вони колись переберуть наше стерно.

— Дякую, «Хвилі», за розмову і за ваші прагнення змочити лондонське пластове товариство у добром сенсі цього слова! Доброго Вітру!

Розмовляла пл. сен. праці Ольга Кальбус, ЧХ

МІСЦЕ, ЩО ЗБЕРІГАЄ БЕЗЛІЧ ЩИРИХ ЕМОЦІЙ

пл. розв. ДІАНА БЛІНСЬКА,
таборова писарка

Урочище Левурда завжди притягувало до себе пластунів. Вони щороку з'їжджаються з різних куточків Львівщини і навіть України, аби навчитись чогось нового, відпочити, помилуватися цією місциною. Не один табір та не одне Свято весни були проведені саме тут.

Ось і цього літа (від 5 до 14 липня) станція Самбір організувала виховно-вишкільний табір «Школа дедукції». У таборі взяли участь 35 учасників та учасниць з куренів УПЮ ч. 32 ім. Олени Кульчицької та ч. 61 ім. д-ра Олександра Тисовського.

Кожен день мав свою легенду. Не можемо не згадати, що один з них був присвячений 30-літньому ювілею станиці. Діти маленькими клаптиками збирали «архів» самбірського Пласту, а потім мали можливість з ним ознайомитися. Ці знання закріпила гутірка друга Юрка Леськова, яка неймовірно сподобалась юнацтву.

Метою табору було захопити юнаків і юначок чаром пластування, життям в природі, а також розвинути самостійність, витривалість і готовність до життєвих випробувань. Провід дав зрозуміти, що таке пластові ідеали та чому потрібно прагнути до них.

Учасники мали нагоду не тільки навчитися таборовому життю, а й здобути різні ступені. Лише деякі досягли найвищого звання — детектив. Юнаки та юначки навчилися різних методів дедукції, розвинули логіку і критичне мислення. «Рейнджерський кидок» подарував незабутні емоції, а гутірки, теренові та спортивні ігри, змаги та заворожуючі ватри створювали чаруючу атмосферу. Ми робили все, щоб юнацтво мало змогу розвиватися всебічно, зростати у таборі як пластуни та пластунки.

Для багатьох такий досвід був першим. Щодня рано вставати, готувати їжу на весь табір, прибирати у своєму наметі, боротися зі складними погодними умовами, знаходити сили для всіх таборових робіт та активностей, вигадувати імпрези, не заглядати впродовж дня у телефони, прокидатися посеред ночі, щоб завжди бути готовими до небезпек, — не загартованому юнацтву було складно. Та наші впорядники і впорядниці знайшли підхід до кожного і зуміли зрозуміти, навчити і допомогти усім.

Ми дуже пишаємося нашими учасниками, які мужньо пройшли всі випробування, кожен поборов себе та повністю відбув табір!

«Школа дедукції» — це табір, який залишиться у пам'яті учасників на все життя. А розмови про романтику ватер і пластової пісні, командні змаги, цікаві гутірки, тематичні конкурси будуть лунати ще довго з їхніх уст.

Дякуємо за чудово організований табір проведу і булаві: коменданту ст. пл. Романові Керелюсу, І, заступнику коменданта ст. пл. Романові Ференсу, заступнику коменданта з програми пл. розв. Ангеліні Кропивницькій, бунчужному ст. пл. Богданові Ференсу, капелану о. Олегіві Здренику, скарбнику пл. уч. Христині Присташ, відповідальній за кухню пл. розв. Тетяні Матвішин, інтенданту пл. розв. Максимові Шийку, інструкторам пл. уч. Насті Цуприк, ст. пл. Мар'яні Гудзій, ст. пл. Ксенії Рондяк, пл. розв. Володимиру Візняку, ст. пл. вірл. Тетяні Криницькій, ст. пл. Софії Білінській, ст. пл. Марії Білінській та пл. сен. Юрію Леськову, СМ, а особливо станичний пл. сен. Оксані Зубрицькій, Гр.

Щиро дякуємо за сприяння голові правління ВАТ «Самбірське АТП — 14608» Іванові Романяку, голові правління Самбірської районної спілки споживчих товариств Володимиру Малецькому, директору ТзОВ «Молокозавод Самбірський» Романові Пилипчуку, старості Стрільбицької сільської ради Романові Пецьковичу, приватним підприємцям Ярославові та Надії Стародубам.

«НА К2 ВСЕ МНОЖИМО НА ДВА!»

ДУМКИ ГОЛОВИ КПС ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ
ПЛ. СЕН. ОКСАНИ ЛІТИНСЬКОЇ,
ЯКА НЕЩОДАВНО ЗІЙШЛА НА ОДНУ
З НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШИХ ВЕРШИН СВІТУ

Цього разу пл. сен. дов. Оксана Літинська побувала на одній із найбільш небезпечних вершин світу — К2¹.

Про К2 кажуть, що це «дика гора — вона намагається вбити тебе» (американський альпініст Джордж Белл після експедиції 1953 року). Пік нижчий від Евересту лише на 200 метрів, належить до гірської системи Каракорум на пакистано-китайському кордоні. Загалом у світі є 14 восьмитисячників, К2 вважається одним з найважчих для сходження піків.

Нагадаємо, що до того подруга Оксана стала третьою українкаю у світі, яка зійшла на Еверест, та другою українкаю в історії, яка побувала на семи найвищих вершинах усіх континентів і частин світу.

— Подруго Оксано, скажи, що найбільш небезпечно у сходженні на К2?

— На всіх восьмитисячниках є подібні ризики: висота (висотна хвороба), погода (вітер — найбільша проблема, бо значно знижує вже й так низькі температури, змінює маршрут, змінює з ніг), люди (дбають лише про себе, не думають, що за браком досвіду можуть стати ризиком для інших), рельєф (снігові замети, каменепад, нависаючий лід, що може завалитися, та круті льодові ділянки). Так ось, на К2 все потрібно множити на 2.

— З чого Ти черпаєш натхнення і сили? І навіщо воно Тобі?

— Люди, як і я сама, намагаються поставити тебе у певні рамки. Мені подобається розривати ці шаблони.

— Найбільший урок, який дали Тобі гори...

— Гори допомогли мені мислити глобальніше. Вони знайомлять мене з людьми, з якими я б у житті, за інших обставин, не перетнулася. В горах є концентрація переживань та емоцій, справжність ситуацій.

Вони мені теж допомогли повірити у власні сили та знайти більшу рівновагу у звичайному та професійному житті. Якщо ти була на Евересті чи К2, то це вже від тебе ніхто не забере. Це моя таємна зброя.

— Коли можна почуватися в безпеці? У горах є момент точки безпеки чи це і є небезпечно?

— Лише коли ти є поруч з рідними та друзями. Навіть базовий табір — дуже відносна безпека. У 2015-му базовий табір Евересту накрило лавиною. Загинули люди.

— Коли Ти заспокоїшся?

У відповідь на останнє питання Оксана надсилає посилання на пісню Ніни Сімон «Save Me», у якій поміж інших є рядки: «Promised myself after the first romance, I wouldn't give ya a second chance» [«Пообіцяти собі після першого роману не дати тобі другого шансу»].

— Сумлінно множимо (чи ділимо?) на два.

З пл. сен. Оксаною Літинською розмовляла
пл. сен. Ольга Муха,
референтка преси КПС Великої Британії

¹ Чогорі (К2) — друга за висотою гірська вершина суходолу на Землі після Джомолунгми. Її висота становить 8611 метрів над рівнем моря. Чогорі розташована на кордоні Кашміру (контрольована Пакистаном територія) з Китаєм (Сінцзян-Уйгурський автономний район) і входить до гірського масиву Каракорум на захід від Гімалаїв. Є національною горою Пакистану. Інші назви Чогорі: К2, Дапсанг, Годуїн-Остен.

За матеріалами Вікіпедії

< Щаслива мить: Оксана Літинська на вершині К2.
28 липня 2021 р.

«ШКОЛА БУЛАВНИХ» — «НЕЗГАДАНІ ІСТОРІЇ»

пл. сен. АДА ГЕЛЬБІГ, ПС

«Школа Булавних» — останній крок для пластунок, які планують працювати як булавні на таборах у Пласті. Цей інтенсивний вишкіл відбувається на природі, він призначений для перевірки практичного пластування та навчає учасниць, як організувати і проводити табори. Вишкіл робить акцент на особистому та емоційному розвитку молодих провідниць. Основною метою «Школи Булавних» є підготовка кваліфікованих булавних-інструкторок та бунчужних-провідниць для таборів пластунок юначок, провідниць, які завжди сумлінно виконуватимуть свої функції та будуть хорошим прикладом для наслідування.

«Школа Булавних» — це, як правило, двотижневий вишкіл, який відбувається у місті Гантер, штат Нью-Йорк. Цього року через пандемію вишкіл був скорочений до одного тижня (30 червня — 7 липня 2021 року) і проводився на пластовій оселі «Новий Сокіл», місто Норт Коллінз, штат Нью-Йорк.

У вишколі брало участь 12 юначок і старших пластунок у віці від 16 до 19 років. Була також одна учасниця вишколу бунчужних та вісім вишколу булавних. В провіді були комендантка ст. пл. гетьм. вірл. Ляріса Ворик, Кн., бунчужна ст. пл. вірл. Тереня Ганкевич, ПС, писарка ст. пл. Александра Гамільтон, інтендантка пл. сен. Ляріса Чебіняк, Верх., і референтка вишколу пл. сен. Катря Кузьмович, ЛМ.

Кожна учасниця була вакцинована і мала надати негативний тест на COVID-19 за 5 днів до початку вишколу. На терені вишколу діяли правила соціального дистанціювання. Наприклад, кожна учасниця таборувала у власному наметі. За час вишколу ніхто не виїжджав з табору. Всі дотримувалися суворих гігієнічних правил.

Хоча пластунки минулого року не таборували в природі через пандемію, освітня програма була виконана в повному обсязі. Насичена програма включала гутірки різної тематики (історія Пласту, організація таборів, безпека, медична опіка, захист довкілля, природознавство, мандрівництво, куховарення тощо), практичні демонстрації, провідницькі ігри, сполохи безпеки (алярми), перевірку знань та інші заходи. Кожна учасниця представляла гутірку на основі приготуваної нею вмілости.

Учасниця вишколу ст. пл. вірл. обср. греб. Софія Гандзій (перша пластунка зі ступенем обсерватора і єдина у світі, що здобула обидва ступені, обсерватора і гребця) заявила, що цей вишкіл відрізнявся від попередніх таборів, на яких вона була, особливою відповідальністю учасниць, і це додавало можливостей для самореалізації.

< ст. пл. Наталка Бак і подруги-учасниці
«Школи Булавних» 2021 року

**ТЕМА ЦЬОГОРІЧНОГО ТАБОРУ,
«НЕЗГАДАНІ ІСТОРІЇ», ПІДКРЕСЛЮЄ
ЗНАЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ В ПЛАСТІ.
ПОДРУГА КОМЕНДАНТКА ВПИСАЛА ТЕМУ
ІНКЛЮЗИВНОСТІ В ЧИСЛЕННІ ДИСКУСІЇ,
ЗОСЕРЕДЖУЮЧИСЬ НА РОЗШИРЕННІ
МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК ТА МЕНШИН В
ОРГАНІЗАЦІЇ.**

«Школа Булавних» навчає жінок-провідниць від 1968 року. Першу програму розробила світова референтка «Школи Булавних» пл. сен. Дора Горбачевська, Гр. У 2018 році «Школа Булавних» відсвяткувала своє 50-ліття. Цього року вишкіл для всіх учасниць був заплачений з каси «Школи Булавних». Пл. сен. Марта Кандюк Кузьмович, колишня голова ГПБ, учасниця вишколу «Школи Булавних» 50 років тому, каже, що цей табір дав їй можливість самореалізуватися. Розповідає, що він її настільки запалив, що вогонь не згасе ніколи. Майже кожного року вона обов'язково присутня на «Школі Булавних» і бере активну участь у навчально-виховній програмі.

Враховуючи ситуацію з пандемією, ми можемо підтвердити, що пластунки прагнуть і хочуть повернутися до практичного пластування. Неможливість поїхати на табір минулого року важко вразила їх. Тому вони з нетерпінням чекали цього літа, щоби поділитися своїми знаннями на різних таборах як членки юнацьких команд в США на «Писаному Камені», «Новому Соколі» та «Вовчій Тропі».

✓ Перший ряд: ст. пл. Наталка Бак, пл. розв. Аня Кіна, пл. розв. Катя Чейпин, ст. пл. вірл. Олена Гривнак, пл. розв. Софія Діденко, ст. пл. вірл. обср. греб. Софія Гандзій
Другий ряд: ст. пл. Александра Гамільтон, пл. сен. Марта Кандюк Кузьмович, Гр., ст. пл. вірл. Тереня Ганкевич, ПС, пл. розв. Ліяна Чейпин, ст. пл. Наталка Ликтей, ст. пл. вірл. Катя Іраут, ст. пл. гетьм. вірл. Ляріса Ворик, Кн., ст. пл. вірл. Таня Мельник, ст. пл. Раїса Ігнат, ст. пл. гетьм. вірл. Меланія Глух, пл. сен. Ляріса Чебіняк, Верх., пл. сен. Ада Гельбіг, ПС, пл. сен. Катря Кузьмович, ЛМ

ПРАПОРЕ НАШ...

ст. пл. скоб БОГДАН САДОВИЙ

Нещодавно ми спілкувались з читачами ПШ про «Вовчу Лігу», її минуле та сьогодення, а зараз знову маємо нагоду на сторінках журналу поділитися з пластовим товариством радістю від знаменної події — посвятити курінного прапора.

Прапоре наш, замай нам в гордій славі
І золотом та сріблом заблистити,
Шляхи нові, могутні, величаві
Бурхливим полетом нам вказуй ти...

Андрій П'ясецький

Прапор — це один з атрибутів пластового з'єднання, що веде всіх за собою на шляху до втілення мети Пласту. На ньому в символічний спосіб відображені як пластові, так і курінні цінності, навколо яких згуртувалися «вовки». Посвячення прапора — черговий етап у розвитку «Вовчої Ліги». Він є заключним у формотворчому процесі, який розпочався ще ранніми 1990-ми і завершився (після паузи) зусиллями багатьох «старих» «вовків», які знову зібрались у 2015 році. Їм вдалося не просто відродити курінь, а й задати здоровий, стабільний життєвий ритм. За п'ять років виховної діяльності, активної праці на вишколах і таборах курінь зріс чисельно та якісно і після виконання всіх вимог пластових правилників отримав повну реєстрацію, число та право на освячення прапора.

— ” —
ДНЯ 20 ЛЮТОГО 2021 Р. Б. У ХРАМІ СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА КЛИМЕНТІЯ ШЕПТИЦЬКОГО, ЩО НА СХІЛІ ЗАМКОВОЇ ГОРИ У ЛЬВОВІ, ПОВРАТИМИ З «ВОВЧОЇ ЛІГИ», СЕСТРИНСЬКИЙ КУРІНЬ «РУТЕНІ» ТА ДРУЗІ ЗІБРАЛИСЬ НА ПОСВЯТІ ПРАПОРА 47-ГО КУРЕНЯ УПС «ВОВЧА ЛІГА».

Урочистий церемоніал провів архієпископ Тернопільський і Кременецький Нестор (ПЦУ) разом з господарями храму: о. Василем Рудейком та парохом, ієромонахом Севастьяном Дмитрухом (УГКЦ). Символічна екуменічна посвята завершилась складанням Присяги хорунжими та членами «Вовчої Ліги».

Ми щиро вдячні цьому храму, який є водночас живим музеєм українського церковного живопису, за гостинність і за можливість проведення додаткових церемоніалів — погашення поштових листівок та конвертів з іменною поштовою маркою «Вовчої Ліги», які були випущені з нагоди урочистої «посвяти» хрещених батьків куреня. Ними стали представники українського духовенства та українського війська — учасники війни з Росією (комбатанти «Вовчої Ліги»): архієпископ Нестор Писик і о. Василь Рудейко, Ігор Крочак і Юрій Заблоцький.

Після спільних фото з учасниками події «Вовча Ліга» разом з посестрами «рутеніями» вирушила до меморіалу Героям Небесної Сотні вклонитись та віддати шану полеглим.

< Хорунжий пл. сен. Володимир Курило під час виконання курінного гімну

Напутне слово владика Нестора, привітання нашого курінного капелана о. Сергія Прудка, яке ми отримали з військової каплички, побажання посестер «рутеній» та всіх наших друзів і приятелів ми бережемо в серцях, крокуючи вперед пластовими шляхами за нашим прапором.

Подія для життя куреня знаменна і знакова, оскільки вона стала урочистим підсумком праці багатьох поколінь «вовків» задля розвитку Пласту. Та це лише початок. Освячуючи наш прапор, ми, курінь «Вовча Ліга», потверджуємо нашу відданість справі Української Нації та Українського Пласту. Наша діяльність завжди була і буде першочергово зорієнтована на практичну реалізацію виховної пластової методи, щоб примножувати спільноту справжніх будівничих Української Держави.

А вовченята, що прийдуть за нами,
Той стяг свободи з наших рук візьмуть...

(з курінної пісні)

**НА ДІДЬКА – ХРЕСТ!
НА ВОРОГА – МЕЧ!**

По завершенні урочистості — світлина на згадку

Погашення філателістичного випуску з нагоди посвяти прапора. Перший ліворуч — автор ідеї пл. сен. Анатолій Петльований

Учасники святкового погашення з конвертами «Вовчої Ліги»
Світлина з фотоархіву куреня

ПЕТРО ФРАНКО: ФОРМУЛА ДОЛІ

(ЖИТТЄПИС НА ТЛІ ДОБИ)

Юрій Леськів

«Життєпис Петра Франка — харизматичної постаті, третього сина відомого класика Івана Франка і Ольги з Хоружинських — ребус із багатьма невідомими.

Формула його долі складна і багаторівнева.

Петро Франко був ученим-хіміком, спортсменом, пластуном, січовим стрільцем і сотником УГА, авіатором, видавцем, мандрівником, письменником, педагогом, винахідником, депутатом, директором музею... Ким він тільки не був за своє коротке, передчасно обірване життя.

Історія його життя сповнена романтики, випробувань, змагань, жорстокости, міфів і багатьох загадок. Про його шлях до себе, до людей і до світу, про його життєву філософію, повну таємниць біографію й творчі осяги — в цій книзі.

Наталія Тихолоз

Вийшла у світ монографія Наталі Тихолоз «Петро Франко. Формула долі. (Життєпис на тлі доби)» (Львів: [Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка], 2021. — 288 с., іл. — (Серія «Бібліотека Дому Франка». Вип. 8). Тримаючи в руках нове видання, так і хочеться мовити: нарешті! Минули десятиліття, радянську тоталітарну добу з її повенними заборами хоч якось згадувати про сина Каменяра та його творчу спадщину змінила інша українська дійсність.

За 30 років незалежності відбулося переосмислення подій та аналіз фактів, і врешті до читача по-мандрувало фахове дослідження життєпису співзасновника нашої організації, постаті непересічної, багатогранної.

Ось враження від прочитаної монографії правнучки Петра Франка Ольги Чуквінської: «У книжці “Формула долі” хронологічно викладені документи, що стосуються життя Петра Франка, дають можливість перейти разом з ним роками його дитинства, “крізь вир війни” і далі до літа 1941 року. Авторка утрималась від оцінних суджень і дала можливість читачеві самому намалювати портрет, скласти враження про характер наймолодшого сина Івана Франка.

Кожен розділ розкриває іншу грань особистості Петра, його інтереси, діяльність: організатор — перший директор музею, засновник Пласту; патріот — військовий і громадянин; науковець — інженер-хімік, дослідник; письменник, перекладач, видавець; мандрівник, любитель пригод, спортсмен.

Наталія Тихолоз використовує документи, доступ до яких був десятиліттями закритий грифом “секретно”. Порівнюючи їх зі спогадами сучасників, часом суб’єктивними, відкидає домисли і фантазії; окреслює події останніх днів життя Петра Франка. Справжньою інтригою є пошук, а точніше зникнення “справи-формуляру”. І поки цей документ не знайдеться, доти будуть виникати різноманітні припущення про долю Петра».

— ” —

«КНИЖКА Є БЕЗЕМОЦІЙНОЮ, АЛЕ ВИКЛИКАЄ БАГАТО ПОЧУТТІВ. ГІРКОТА ПОРАЗОК, ЖАЛЬ ЗА “ВТРАЧЕНИМ ПОКОЛІННЯМ”, ГОРДІСТЬ ЗА ТИХ, ХТО ПРОДОВЖУВАВ БОРОТИСЬ, І ТИХ, ХТО ЧЕКАВ І НАДІЯВСЯ».

У вислові «чекали і надіялися» йдеться передусім про дружину Петра — Ольгу Франко з Білевичів, яка любила і чекала... Їй авторка і присвятила цю книгу.

Видання якісне, поліграфічне виконання високого рівня. Особливо уваги заслуговує мистецьке оформлення, зроблене Віктором Мартинюком. Під час презентації книги дизайнер поділився думками: «Праця була дуже відповідальною. Авторка попросила, щоб книжка була гарною. Для цього доклав усіх знань та вмінь». Як наслідок, художнє оформлення видання заслуговує на найвищу оцінку. Книга щедро ілюстрована. Серед цінних світлин і документів на її сторінках зустрічаємо декілька пластових фото. Привернули увагу такі: знімка Петра Франка в пластовому однострої (1913 р.), фотокопія рукопису його праці «Пласт» (1912 р.) і світлина пластунів на «Соколі», серед яких інший співзасновник нашої організації, скавтмастер Іван Чмола (1926 р.).

Для написання монографії авторка використала багату джерельну базу. Це численні архівні матеріали, найрізноманітніші видання, серед яких — пластові. Звісно, авторка скористалася й деякими публікаціями з «Пластового шляху». Адже про Петра Франка згадуємо часто і чимало.

Без сумніву, монографія стане у нагоді пластунам і дослідникам історії нашої організації, всім, хто зацікавлений малознаними і не до кінця вивченими сторінками історії України минулого століття, а також непересічною постаттю Петра Франка.

Вихід у світ цієї наукової біографії — подія значуща. Отже, і презентація книги у Львові мала стати помітним моментом культурного та наукового життя. Так і було.

Захід відбувся 28 червня у Домі Франка (Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка). Подію присвятили 130-літтю від дня народження Петра Франка, а також 80-м роковинам від дня його «злочасної “евакуації” у смерть», як висловилися організатори. Енкаведисти «евакуювали» сина Франка з дому Антонія Ув’єри, де він мешкав і де зараз знаходиться літературна експозиція музею. Отже, місце і час — добре продумані.

Провів захід відповідальний редактор видання Богдан Тихолоз — кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, доцент, директор музею Івана Франка. Емоційно налаштували на розмову про книгу кадри з фільму Ігоря Висневського «Інший Франко», а також відеопривітання онучки Петра Франка по доньці Вірі Іванни Міліянчук, записане в Мадриді. Акторки Львівського академічного театру ім. Леся Курбаса Наталка Рибка-Пархоменко і Марія Онищак (гурт «Курбаси») подарували учасникам заходу декілька чудових зразків етномузики.

Обмін думками про книгу відбувся під відкритим небом, поряд із родинною віллою Франків, чудової літньої днини, на галявині, що тепер є частиною музею теж завдяки Петрові Франку.

Першими промовляли представники влади: заступник голови Львівської обласної державної адміністрації Іван Собко і депутатка обласної ради Соломія Риботицька. Адже для появи видання у світ фінансову підтримку надала Львівської міська рада, чималу роль тут відіграла тривала співпраця з облдержадміністрацією, а дослідження здійснене у стінах комунального закладу Львівської обласної ради.

Потім говорила авторка книги. Наталія Тихолоз розповіла, як Петро Франко змінював світ на краще своєю надзвичайною працездатністю, різносторонністю, своїми досягненнями, про те, чому ми сьогодні маємо пам’ятати про нього. Подумалося в цей момент: лиш тому, що Петро Франко стояв біля витоків Пласту і був серед засновників нашої організації, його ім’я має бути вписане золотими літерами в історію визвольної боротьби ХХ ст. та утвердження українства в країнах діаспори, а також нашої незалежності вже після 1991 року. Адже величезна кількість постатей, які пройшли пластову метету виховання, відіграли в нашій історії неоціненну роль.

Докторка філологічних наук, професорка кафедри філології УКУ Ярослава Мельник як наукова редакторка назвала книгу взірцевою у всьому. «Читати рукопис було великою інтелектуальною насолодою», — сказала пані Ярослава.

Одна з думок рецензента, доктора філологічних наук, професора кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка ЛНУ Валерія Корнійчука: «Мені пощастило бути серед перших читачів цієї книжки. Це унікальна наукова праця про унікальну долю унікальної людини. Це видання розпросторило свій текст не просто на істориків, філологів, гуманітаріїв. Його потрібно читати і в Міністерстві оборони України, і в Службі Безпеки України, і в Міністерстві хі-

мічної промисловости, і навіть в Міністерстві м'ясо-молочної промисловости, якби таке існувало, і в інших галузях промисловости».

Докторка гуманітарних наук, наукова працівниця Національного музею-меморіалу «Тюрма на Лонцького» Олеся Ісаюк як рецензентка зазначила, що читала нове видання з погляду історика: «Завдяки праці пані Наталі ми маємо можливість відтворення того, чого нас позбавили. Бо з того всього, що в нас відібрав тоталітарний режим, страшніше не матеріяльне...» Йдеться про втрачене покоління, якого не відновити. Ми ж опинилися в ситуації, коли зобов'язані відновлювати втрачені покоління. Така мозаїчна робота з відтворення особистісного досвіду дає нам такі можливості.

Рецензентка, професорка Інституту франкознавства ЛНУ Лариса Бондар, згадала слова авторки про те, що структурно книжка їй не ділилася на розділи, бо не ділилося життя Петра Франка на розділи. Тому монографію написано як античну драму. Рецензентка поправила: «Це не драма, а, мабуть, трагедія...». Адже в долі Петра Франка — й доля всього українського народу, Галичини у тому числі.

Промовляли також приятель Дому Франка Петро Галушак (онук Петра Франка по лінії дочки Іванни); старша наукова співробітниця музею Віра Бонь; директор Державного історико-культурного заповідника «Нагуевичі», доктор філософії, кандидат історичних наук Богдан Лазорак, а також професор Львівської національної академії мистецтв Роман Яців, який подарував авторці книги абстрактну композицію «Літні квіти» для подальшого натхнення і назвав пані Наталію дослідницею з широким розмахом крил.

^ Наталія Тихолоз і проф. Ярослава Мельник під час презентації книги. Львів, 28 червня 2021 р. Фото Богдани Мелех

У завершальному слові Наталя Тихолоз дякувала багатьом — рідним, співробітникам, рецензентам, владі, родині Івана Франка, а ми вдячні авторці за роки наполегливої праці, за творчий підхід, фахову роботу і чудовий кінцевий результат. І все для того, аби Петра Франка — людину з легенди — повернути нащадкам із забуття.

Про авторку

Наталя Тихолоз — літературознавиця, франкознавиця. Кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української преси факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка. Старша наукова працівниця Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка.

Авторка понад 170 опублікованих наукових праць різних жанрів, упорядниця та публікаторка архівних матеріалів, текстів класичного письменства, публіцистики та мемуаристики. Головна редакторка науково-просвітницького інтернет-проекту «ФРАНКО: НАЖИВО/ FRANKO: LIVE».

Лавреатка премій НАН України для молодих учених, ім. Соломії Павличко, ім. Івана Франка в галузі інформаційної діяльності. Членкиня Національної спілки журналістів України, Наукового товариства ім. Шевченка.

< Богдан Тихолоз і Наталя Тихолоз з Анастасією Слюсаренко — головою СПС станиці Львів. У день презентації книги Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка і львівський осередок Пласту підписали Меморандум про співпрацю. Фото Любомира Більо

конференція українських пластових організацій

Австралія – Аргентина – Великобританія – ЗСА – Канада – Німеччина – Польща – Україна

ДОРОГІ ПОДРУТИ І ДРУЗІ! ВЕЛИКА ПЛАСТОВА РОДИНО ПО КРАЯХ І КОНТИНЕНТАХ!

Стоїмо на порозі відзначення найвагомішої з дат у новітній історії України — 30-ліття Незалежності!

До цієї події ми йшли не лише три десятки років. Сторінки нашого минулого розповідають про важку і жертовну боротьбу попередників у козацьких часах, за Перших і Других визвольних змагань, у міжвоєнний та повоєнний періоди.

Сьогодні згадуємо багатьох пластунів, які на цьому шляху жертвували багато чим, а чимало з них поклали на вівтар Незалежності життя.

Протягом всього цього часового відтинку ми зберігали і розвивали Пластову Ідею: в час польських заборон, нацистської окупації України, в близьких і далеких краях діаспори, аж врешті нашу пластову організацію ми повернули в Україну.

По трьох десятиліттях діяльності вже на теренах вільної Батьківщини маємо чим пишатися: ми стали найпотужнішою і найчисельнішою молодіжною організацією в Україні, яка поступово зростає і міцніє. Ми далі розвиваємося в діаспорі, де Пласт діє в 25 країнах.

Але й тепер смуток не полишає нас. Знову на рідних теренах війна, російський окупант, знову гинуть молоді українці і українки, а серед них і наші пластові друзі. Згадаймо їх поіменно: пл. сен. Маркіян Паславський, ст. пл. скоб Віктор Гурняк, ст. пл. Євген Подолячук, ст. пл. Микола Гордійчук, ст. пл. Андрій Білик, пл. сен. Роман Досяк. Вічна їм слава і пам'ять!

Перед Пластовою організацією в світі тепер нові виклики. На рідних теренах ми маємо сповнити наше велике завдання — виховати новий люд, нових громадян, спроможних виявити себе як провідники у різних галузях життя: чи то наука, чи освіта, чи культура, чи спорт, чи військо, чи політика або громадська діяльність... В діаспорі надважливо зберегти українськість у нащадків і любов до землі своїх предків, а також виховувати провідних громадян своїх країн, які будуть представниками інтересів України в цих краях. В такий спосіб, навіть будучи громадянами інших країн, вони зможуть прислужитися Україні.

Вітаючи Тебе, велика Пластова родино, з 30-літтям Незалежності України, зичу всім нам сил і наснаги, бажання і невичерпної творчості у праці для утвердження нашої Вітчизни як сильної і сучасної країни, поважаної в колі інших країн світу.

Нехай на шляху сповнення Першого Головного Обов'язку пластуна нам допомагає Господь.

З нами Бог і Україна!

СКОБ!

пл. сен. Мирон Спольський, ВБ,
Голова Головної Пластової Булави

Ростислав Добош у День Незалежності України.
Львів, 24 серпня 2021 р.
Фото Віталія Грабара

пл. сен. РОСТИСЛАВ ДОБОШ, ЦМ:

«ПЛАСТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАС ВИХОВУЄ, ЩОБ МИ БУЛИ
КОРИСНИМИ СУСПІЛЬСТВУ І БУЛИ ПРИКЛАДОМ»

Із пл. сен. Ростиславом Добошем, ЦМ, знаємося від середини 1990-х. Його діяльність як пластового адміністратора на рівні краю чи Львівської округи сприяла тому, що ми так чи інакше знаходили точки дотику, співпрацювали для розвитку Пласту.

Минули роки... Тепер друг Ростислав активний у політичному житті, є депутатом Львівської обласної ради, головою однієї з фракцій. Серед питань, які йому доводиться вирішувати щодня, пластова складова — теж неабияк важлива. Про це і ведемо мову.

— Друзе Ростиславе, коли минулого року Ти вирішив піти в політику і, зокрема, кандидувати до Львівської обласної ради, який відсоток бажання допомогти Пласту був у цих намірах?

— Для мене прийняття рішення йти в політику було непростим. Не скажу, що ніколи до того не цікавився цією сферою діяльності, але не сподівався, що вона так стрімко увірветься в моє життя.

Все відбувалося спонтанно і з великими викликами. Зустрівся з друзями, які для мене є авторитетними, як і для багатьох львів'ян. Це Роман Лозинський, Ярослав Руцишин та інші. Треба було приймати рішення. Виглядало, що настав і для мене час щось зробити для Львівщини.

Коли зважився остаточно, вже був заступником голови ГПБ. Отже, в той час однією з найбільших мотивацій була саме допомога Пласту. «Підписався» під регіональну політику, тут якраз є можливості допомогти нашій організації.

Попри Пласт, ми можемо себе реалізувати в інших сферах. Адже пластова організація нас виховує для того, щоб ми були корисними суспільству і були прикладом. Коли проходиш пластовий вишкіл, розумієш виклики для себе: допомогти суспільству. Ми в Пласті виховуємося для служіння людям.

Я склав повноваження заступника голови ГПБ, але й тепер вболіваю за розвиток нашої організації. Як можу, дораджую другові Андрію Ребрику, який мене заступив. Ми постійно на зв'язку з головою ГПБ другом Мироном Спольським. Отже, серцем і думками я з Пластом.

— Ти очолив напрямок, став так званим мотором у питанні підтримки Пласту на обласному рівні. Як народилася ідея кількарічної програми розвитку організації, фінансованої з обласного бюджету?

— Це теж цікава історія. Коли ми сформували фракцію в обласній раді, ми з депутаткою Іванною Герус були дійсними членами Пласту. Загалом, щодо пластової складової ми отримали розуміння в процесі передвиборчої кампанії. Теперішні депутати нашої фракції Северин Хобзей і Роман Дмитришин пластували в юнацтві. Сумнівів, що сприяння Пласту буде першим питанням, не виникало.

— ” —

ВСІ МИ ДЕПУТАТАМИ СТАЛИ ВПЕРШЕ. ІНШІ СУСПІЛЬНІ ПИТАННЯ ТРЕБА ВИВЧАТИ: НАСКІЛЬКИ ВОНИ Є ЗАТРЕБУВАНІ, ДЕ І ЯКІ НЮАНСИ, А ЩОДО ПЛАСТУ МИ ОРІЕНТУВАЛИСЯ НАЙКРАЩЕ. З 74 ДЕПУТАТІВ У ЗАЛІ МИ, ДО РЕЧІ, НАЙКРАЩЕ ОБІЗНАНІ У ВАЖЛИВОСТІ ПЛАСТОВОЇ ВИХОВНОЇ ПРАЦІ ДЛЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ І В ПОТРЕБІ СПРИЯТИ ЦЬОМУ ПРОЦЕСУ.

Ми швидко порадилися з проводом Львівської округи і вже на першому році каденції почали формувати відповідні інструменти. Передусім, заклали рядок в обласному бюджеті на створення Пластового центру. Це інституція, що має по-менеджерськи допомагати станицям області, формувати методичний центр, ресурсну базу і таке інше. В бюджеті закладено 1,5 млн грн. Можемо спробувати й більше передбачити на майбутнє. Для діяльності Центру потрібними були

Депутати Львівської обласної ради: Захар Милянник, Іванна Герус, Ростислав Добош, Наталія Галецька та Северин Хобзей. Львів, 24 серпня 2021 р. Фото Віталія Грабара

голова, бухгалтер. Таким чином, ми підійшли до можливості початку праці цього новоутворення на кінець липня. Тепер з'явився інструмент, який дає можливість працювати роками.

— Прошу докладніше розповісти про ідею створення обласного Пластового таборового центру. Що мається на увазі і як це мало би відбуватися на практиці?

— МОЯ АМБІТНА ІДЕЯ Є СТВОРИТИ ТАБОРОВУ ОСЕЛЮ — ТРОХИ БІЛЬШЕ, АНІЖ ОСЕЛЮ ДЛЯ ОДНОГО ТАБОРУВАННЯ. МРІЮ ПРО МІЖНАРОДНУ СКАВТСЬКУ ОСЕЛЮ НА ЛЬВІВЩИНІ. ТАКИЙ СОБІ «ПИСАНИЙ КАМІНЬ» ЧИ НАВІТЬ «ВОВЧА ТРОПА», АЛЕ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

Слід знайти відповідний терен, і не лише для Пласту. Тут ми могли би спільно таборувати зі скавтами Польщі, Словаччини, Чехії.

Ми вже маємо декілька таборових осель — у Рівному, Тернополі. Але це місця для локального таборування. Думаю, що маємо змогу створити щось міжнародне.

Звісно, є пластовий табір-музей «Сокіл». Горнемося до нього, але там терен не дозволяє розмістити ве-

лику кількість таборовиків у шатрах. Там історичні будівлі. Тому знайти терен на Львівщині — наша велика амбітна мета.

Зараз на теренах області ми представлені у майже 30 громадах. Хочу залучити пластунів, щоб ми настільки активно попрацювали, аби бути представленими у всіх 73 громадах. Всюди мав би діяти Пласт. Між іншим, вже тепер громади з радістю це вітають і готові сприяти.

Наша депутатка-пластунка Іванна Герус очолює комісію облради з питань освіти, науки та інновацій. Таким чином, через освітнє середовище можемо ефективно прийти з інформацією про Пласт у вчительські кола. Є всі передумови для створення чисельної та потужної обласної пластової організації.

І ще про таборування. Теренів для проведення таборів буде меншати. Земля стає приватною, її всюди обробляють, ліси теж під доглядом. Відходять часи таборування будь-де. Мають бути чітко означені й облаштовані місця для наметових таборів. Дотримання санітарних вимог теж важливе. Рухаємося вперед, сповідуючи цивілізований підхід у питаннях відпочинку серед природи. Отже, й вимоги маємо ставити сучасні.

На нашому терені є станиця Львів. Це біля 30 курінних таборів щоліта. Місця бракує, терен треба облаштовувати, ретельніше шукати щось придатне. Без професійної діяльності Ресурсного центру не обійдеться.

Має бути повний комфорт для коменданта, проводу, таборовиків. Вони мають думати про те, як успішно втілити в життя таборову програму, а не витратити час на пошуки галявини.

На нашому терені проводяться також ЛШ, іноді ШБ. Думаю, знайдемо і для цих таборів доволі вдалий терен. Адже там, де зараз таборує ЛШ, з часом будуть розташовані якісь лещетарські підйомники чи туристичні бази, а для таких таборів, як «Лісова Школа», потрібна хороша таборова площа.

— На що можна очікувати від Львівської обласної ради в напрямку підтримки Пласту в наступні роки, до кінця цієї каденції?

— Перші успіхи маємо вже тепер. Ми допомагаємо станиці Дрогобич з пластовою домівкою. Стрийська домівка: цього року буде проведено ремонт. У Бориславі теж заопікувалися домівкою — вона матиме новий дах завдяки мікропроєкту, підтриманому обласною радою.

Надалі, з набиранням обертів пластової праці, збільшимо фінансування з обласного бюджету. Слід працювати так, щоби пластові осередки діяли в кожній громаді.

НАСТУПНИЙ РІК — 110-ЛІТТЯ ПЛАСТУ. ЯКЩО НАМ ДОЗВОЛИТЬ СИТУАЦІЯ, ЛЬВІВЩИНА СТАНЕ БАЗОВИМ ТЕРЕНОМ ЮВІЛЕЙНОЇ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ — БАЗОЮ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО ЕТАПУ КРАЙОВИХ ТАБОРІВ.

Зможемо організувати щось всеукраїнське, можливо, з країв ЄС запросимо пластунів і скавтів. Все покаже час.

Наразі це лише думки і попередня пропозиція. Буду з нею виходити до обласного, крайового та світового проводів.

Важливо, що вже тепер ми готові приймати проєкти і пропозиції від пластунів округи і краю. Ми відкриті і чекаємо на них. Приходьте з ідеями. Адже можливості обласного рівня і спроможність громад тепер значно кращі.

— Чи думаєте над тим, аби створити групу підтримки Пласту в обласній раді?

— Коли відбувалося голосування щодо створення обласного Пластового центру і підтримки Програми розвитку Пласту, не було жодного голосу проти чи когось, хто би утримався. Нам у цьому напрямку легко, бо маємо підтримку всього залу. Пласт на Львівщині протягом тридцятирічної діяльності здобув великий авторитет. 110 років історії теж зробили своє. Але як буде потреба стратегічної підтримки для прийняття рішень, не проблема сформувати групу сприяння. Маємо дуже добре розуміння в залі стосовно будь-яких пластових питань.

— Спасибі за розмову. Бажаю успіхів у подальшій депутатській діяльності.

Запитував пл. сен. Юрій Лесків, СМ

Довідка

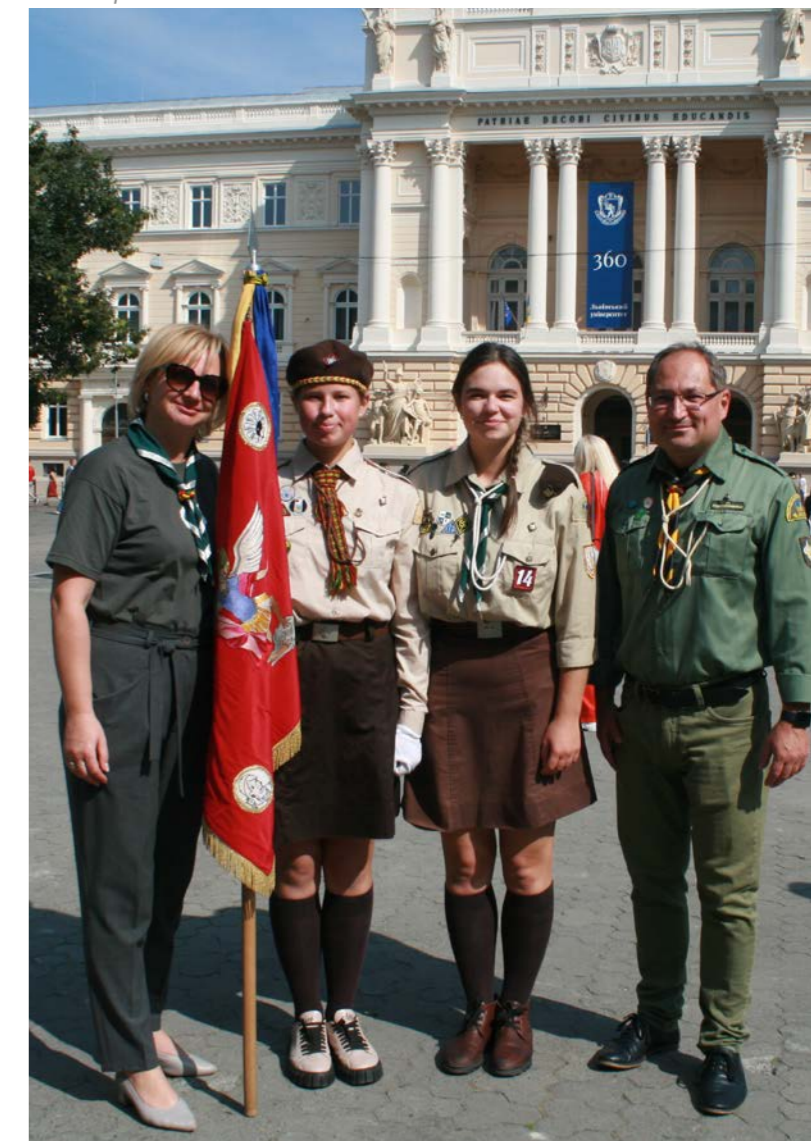
Ростислав Добош народжений у Львові 1976 року. В Пласті — з юнацького віку. У 1990 році став членом гуртка УПЮ куреня ч. 15 ім. гетьмана Павла Полуботка. Був курінним, відтак виховником у цьому курені. В УСП присвячував себе не лише виховництву, виконував різноманітні адміністративні діловодства: голови ОПС Львівської округи, голови СПР станиці Львів, заступника голови КПС. Восени 2019 року обраний заступником голови ГПБ. Змушений був скласти ці повноваження, оскільки почав провадити політичну діяльність. Належить до куреня УПС ч. 44 «Целібат Мурлики».

Дружина Леся теж пластунка — курінна підготовчого куреня УПС «Амазонки». У першій половині 1990-х років була головою СПС станиці Жидачів, в якості секретаря входила до складу КПС України.

Донька Соломія (2001 р. н.) — старша пластунка вірлиця, зв'язкова куреня УПЮ ч. 14 ім. Соломії Крушельницької.

Донька Марта (2007 р. н.) — пластунка в тому ж курені, гурткова суддя у гуртку «Синиці».

Ростислав і Леся Добош з доньками Мартою і Соломією у день відкриття пластового року. Львів, 11 вересня 2021 р. Фото Юрія Гладкого

«НА ЗДОРОВ'Я»: ГУМАНІТАРНА ПОМІЧ УКРАЇНИ

пл. сен. дов. БОГДАН І. ШУЛЯКЕВИЧ, ЧОК
Світлина з фотоархіву автора

— ” —

ГРОМАДА ПО НИТЦІ – ВІДНОМУ СОРОЧКА.

Народна приповідка

Уже минає 30 років з часу проведення гуманітарного проєкту «На здоров'я» — помочі Україні з Едмонтону (Альберта, Канада). Тут розповімо про обставини, плянування, виконання та різноманітні чинники, що сформували проєкт помочі нашим братам і сестрам, а особливо дітворі в різних куточках нашої корінної батьківщини — України.

ПОШТОВХ ДО ПРАЦІ

24 серпня 1991 року Україна пробудилася від довгого сну, коли Верховна рада держави проголосила незалежність країни. Пізніше понад 90 % громадян через плебісцит (референдум) висловили своє прагнення до незалежності. Українська діаспора прилучилася душевно, гордістю та сльозами, бо наша корінна країна-мати нарешті буде вповні незалежною!

Великий вплив на ініціаторів проєкту «На здоров'я» та громадян світу мала чорнобильська аварія в 1986 році, що спричинила страшні фізичні та психічні шкоди для населення загалом, а для дітей особливо. Деякі з едмонтонських лікарів уже тривалий час надавали поміч лікарні №1 в Києві. В Едмонтоні, столиці провінції Альберта, виникли задуми дати поміч громадянам України, особливо дітям, що уважаються будучністю країни.

ПЕРШІ КРОКИ

Перші кроки помочі Україні подала установа-піклувальник для старших, «Дім Опіки ім. св. Михаїла» в Едмонтоні. Ще 6 травня 1991 року вони подали пропозиції до Альбертського уряду. На жаль, через адміністративні перепони цю справу не можна було реалізувати. Згодом прийшла незалежність України — усе змінилося, бо ініціативу проєкту перебрала провінційна організація Конгресу Українців Канади в Альберті (КУК-А).

< Ліворуч — суддя з питань громадянства Сося Жила-Скібо з Калгарі (Альберта); поруч — Лідія Шулякевич, голова Конгресу Українців Канади в Альберті. Світлина перед писанкою-монументом у Вегревіллі, Альберта. 1991 рік. Фото Богдана Шулякевича

Рушієм проєкту стала Ліда Шулякевич. Вона як голова КУК-А звернула увагу, що в березні 1992 року відбудеться виставка канадських повітряних сил в Едмонтоні. Ліда розміркувала, що варто було б залучити літак «Мрія» — АН-225 — як один з осягів української держави. Громадськість зацікавилася такою думкою. З другої сторони, було б доцільно, щоб літак вертався не порожнім, тому заплановано надати конкретну поміч і наповнити його речами для громадян України. Завданням Ліди було одержати дозволу України та Канади, щоб літак міг відвідати місто, мобілізувати пресу, добровольців, установи, знайти фінансування.

До цієї програми включився Богдан І. Шулякевич. В Едмонтоні й околицях він провадив Домом опіки ім. св. Михаїла — це п'ять осібних комплексів (400 ліжок) для хворих та старших людей в Альберті. Завданням цієї установи стало одержати допомогу альбертських шпиталів та уряду, зокрема ліки та вітаміни, лікарські інструменти, а також адмініструвати пересилку, укласти контракти та запевнити фінансування.

ОСЯГИ ПОМОЧІ

З Едмонтону вийшло п'ять транспортів гуманітарної допомоги. Нижче подаю короткий перегляд в цифрах.

Міста, що отримали допомогу: Київ, Львів, Івано-Франківськ, Запоріжжя, Донецьк, Вінниця, Луганськ, Суми, Чернівці, Золочів, Черкаси, Тернопіль.

Грошова збірка — \$400,000 (збірка за 7 тижнів).

Вартість допомоги — \$4,000,000.

Передані ліки — антибіотики, вітаміни, ліки проти болю тощо (вислано 4,218,500 пігулок та 1832 літрів суспензії).

Передане медичне обладнання — 600 лікарських ліжок, 50 дентистичних крісел, екзаменаційні столи, дитячі ліжечка, інструменти для перевірки крові, шпитальні візки.

Переданий одяг — одяг для дітей (новонароджених та до 15 літ), вбрання для дорослих.

Різне — борошно, грисік, книжки, харчування для малят, бандажі, милиці, палиці, шприци, медичні рукавички, стетоскопи, комп'ютери, фільмові апарати та різне лікарське приладдя.

Транспорт до України — «Мрія» — АН-225, а згодом — Air Canada, пароплави, поїзд, вантажівки.

Транспорт в Україні — вантажні авта.

ПЕРЕГОВОРИ НА НАЙВИЩОМУ РІВНІ

В першу чергу треба було з'ясувати можливість прийняти літак в Едмонтоні. Як виявилось, міжнародна повітряна гавань не могла вмістити «Мрію». Підполковник Кріс Колтон з Канадської повітряної фльоти і zarazом організатор авіашоу дуже радо сприйняв можливість вітати поважних гостей з України. Він порадив, щоб посадка літака відбулася

на військовому летовищі. На цю виставу мав приїхати генерал-майор Ярослав Скалько з Вінниці разом з пілотами та двома МіГ-29 Українських збройних сил.

Далі Ліда подалася до Президента України — достойного Леоніда Кравчука. Довідавшись, що він перебуває в Нью-Йорку, в ООН, подзвонила туди. Контакт відібрав заступник президента, дост. Іван Плющ. «Пані Лідо, не журіться, усе буде поладжене», — потішив речник Президента.

Згодом звернулася Ліда до прем'єр-міністра Канади достойного Браяна Малроні. Справою зайнявся заступник прем'єра Канади — достойний Дон Макканковський. Канада швидко погодилася на проєкт.

Посадниця (мер) міста Едмонтон, пані Джен Раймер, напів українка, надала величезний місцевий ангар, щоб можна було привозити речі, сортувати та пакувати їх. Пані Раймер від імені міста проголосила «місяць помочі Україні», що тривав від 16 квітня до 16 травня 1992 року.

ЗБІРКА

Наступні кроки стосувалися організації гуманітарної помочі. Тут, на диво, долучилися громадяни з цілої провінції. До збирання речей причинилися такі міста і містечка: Edmonton, Calgary, Vegreville, Bonnyville, Fort MacMurray, Redwater, Red Deer, Lethbridge, Peace River, Grand Prairie, Chipman, Andrew, Thorhild, Jasper, Banff, Millet, Nampa, Waskatenau тощо.

Едмонтонська поліція сама зголосилася, що буде активно брати участь у проєкті: займеться збіркою речей та грошей в 30 станицях міста, перевіркою речей і опікою біля ангару. Через посередництво єпископа Мирона Дацюка Ліра Українських Католицьких Жінок збрала \$75,673 та передала до КУК-А.

Люди українського та неукраїнського походження приєдналися до проєкту, хто тільки і як міг. Дентисти дарували крісла та інструменти, лікарі передавали ліки та знаряддя, фармацевти дарували медикаменти, школярі збирали фонди «для бідних дітей Чорнобиля», навіть маленькі учні відкривали свої банкові конта та передавали тяжко заощаджені гроші для незнайомих їм ровесників з України. Школи по клясах дали ініціативні збірки через продажі поживи, приносили гроші і передавали до КУК-А.

На більш професійному рівні Осередок опіки ім. св. Михаїла зібрав (за допомогою Альбертського уряду) 600 ліжок для старших пацієнтів та одержав різні препарати від таких компаній як Pfizer, NoVo pharm, Apotex тощо за зниженою ціною або просто в подарунок. Клуб українських професіоналів і підприємців міста Едмонтону зібрав понад \$10,000, щоб закупити спеціальний інструмент для перевірки крові. Крамниці передавали борошно, консерви з провіантом та зерно для України, а Українська суспільна служба (Едмонтон) збирала речі, гроші та допомагала в рекламі. Український банк Heritage Savings and Trust подарував \$10,000 на паливо літака. NORALTA дарувала 110 дерев'яних споруд для перевезення речей, а компанія Shippers Supply передала 400 пачок (кожна по 2 кубічні метри) для пакування.

РЕКЛЯМА

Успіху проекту послужила всебічна інформаційна кампанія. Едмонтонська газета «Українські вісті» періодично писала про проект, українські радіостанції звітували про проект, усі церкви повідомляли про нього та заохочували людей до підтримки. Канадське радіо і телевізійні станції подавали звіти про поміч. Газета «Edmonton Sun» перебрала ініціативу інформувати, приділивши Лінду Слободян та фотографа, що в Альберті описували потреби України, а згодом поїхали разом з екіпажем і багажем, описуючи відносини в Україні, передання пакунків та розділення речей дітям. Друга газета, «Edmonton Journal», звітувала періодично про акцію «На здоров'я», як також журнал «Christian Caring» та інші.

Треба зазначити, що найкращою рекламою була українська громада Едмонтона, бо до проекту долучилися всі організації, як світські, так і конфесійні. Особливе признание треба дати членам Ліги Українців Канади, що відрядили левову частку своїх членів не тільки пропагувати проект, а й приймати, сортувати та пакувати речі для перевезу. Усе це впродовж місяця, і то по шістьнадцять годин денно! Родини пластунів та СУМівців розмістили залогу літака по домах.

«МРІЯ» – АМБАСАДОР УКРАЇНИ

Літак зробив великий вплив. Організатори обчислили, що оглянути літак приходило біля 100.000 людей денно. Вони могли увійти в колосальний внутрішній простір літака, захоплюватися його конструкцією та розмовляти із залогою та інженерами. Місією України провадив пан Валерій Грузин, шеф місії, та д-р інженер Петро В. Балабуєв.

Зранку 18 березня 1992 року канадське військо почало навантажувати «Мрію» — 316 пачок вагою 80 тонн, вартістю біля \$2.000.000. Військові працювали 15 годин, щоб усе вмістити в літак. Канадський уряд заплатив половину видатків за пальне, а КУК-А додав ще \$300.000 зібраних грошей на зворотній переліт. Наступного дня літак відлетів із зупинкою в Gander, Newfoundland & Labrador, де закупили їжу та пальне для «Мрії» і з цілою залогою, двома конвоїрами і пресою подалися «...у край веселий, у люд хрещений...». Усі організації в Україні були повідомлені про приїзд. Уже в Україні організації приїздили вантажними автами та отримували призначені речі. От такий був перший розподіл:

Київ (Шпиталь №1, Школа №83,
Товариство «Сім'я», Товариство «Мати і дитина»)
Івано-Франківськ (Товариство «Рух»)
Львів (Шпиталь №5)
Тернопіль (Шпиталь)
Черкаси (Товариство «Ресурс»)
Чернівці (Товариство «Україна»)
Вінниця (Шпиталь)

Згодом з'явилися подяки, статті в українських газетах, грамоти та докладні списки речей, що їх отримали малята-сирітки в Києві. Пані Слободян передавала звіти про поміч в Україні, пояснювала місцеві обставини та описувала наших земляків. Усе це було подано для ширшої неукраїнської публіки.

«В УКРАЇНУ З ЛЮБОВ'Ю...»

Оскільки пізніше продовжували напливали гроші і дарунки, додаткові пересилки були скеровані до інших міст. Усе це ішло через канадські компанії безкоштовно, бо це гуманітарна допомога; проект тривав три місяці. Дехто запитував: «Чому пересилки здебільшого дітям?». Відповідь дуже проста: це будучність нації («...в Пласті росте новий люд...»), тому потрібно підтримати малят як фізично, так і психічно; вони мусять знати, що є люди, які клопочуться ними. Зрештою, молодь дуже вразлива, їй треба дати поміч та підтримку для розвитку. Чорнобиль відкрив очі багатьом людям на державну неспроможність, від якої найбільше постраждали діти.

Щоб віддзеркалити наші почуття, Едмонтон створив логотип, який особливо акцентував на дітях. Тут було представлено дві постаті: одна в капелюсі ковбоя, друга в українській кучмі; обидві вусаті, усміхнені та звернені одна до одної. Цілий образ був поставлений на блакитно-жовтому тлі. Був також напис двома мовами: «НА ЗДОРОВ'Я — з Альберти до України». Ці молодці віддзеркалювали оптимістичний погляд у майбутнє, хоча скісна лінія-границя психічно відділяє їх тепер. Кожний пакунок мав ці наліпки, конвоїри та преса передавала їх дітям в Україні.

Оглядини «Мрії» на військовому летовищі в Едмонтоні, Альберта, 1992 рік. Фото «Едмонтон Сан»

Чекаємо, щоб завантажити літак «Мрія». >

Перший ряд: Лідія Шулякевич — голова Конгресу Українців Канади в Альберті (КУК-А); представник преси; Дмитро Дацків — скарбник КУК-А; Лінда Слободян — репортерка «Едмонтон Сан»; представниця преси; фотограф «Едмонтон Сан».

Другий ряд: Микола Гринів, конвоїр (Дім опіки ім. св. Михаїла — ДОМ); Богдан Корбабич — ДОМ; представник преси; Шерон Патерсон — ДОМ; Богдан Ігор Шулякевич — ДОМ; представники преси. Військове летовище, Едмонтон, 1992 рік. Світлина з фотоархіву автора

ЗАКЛЮЧЕННЯ

При кінці проекту КУК-А скликав громадське віче, здав загальний звіт, а реєстровані книговоди подали фінансові розрахунки. Громада із задоволенням погодилася з результатом проекту.

Коли пересилки завершилися, один журналіст запитав: «Чи ви думаєте, що вашої помочі вистачить Україні?» Як може чотирьохмільйонна провінція дати поміч 50-мільйонній державі? Це нереальне! Зате пригадується притча, що її можна достосувати до наших зусиль. От вона:

Шляхом ішов чоловік і побачив горобчика, що лежав горілиць з ніженьками, простертими до небес. Перехожий звернув увагу на пташину і спитав: «Що ж ти, горобчику, робиш?»

Горобець у відповідь каже: «Я чув, що небо має впасти цього дня, тому я стараюся його підтримати, щоб не придушило людей».

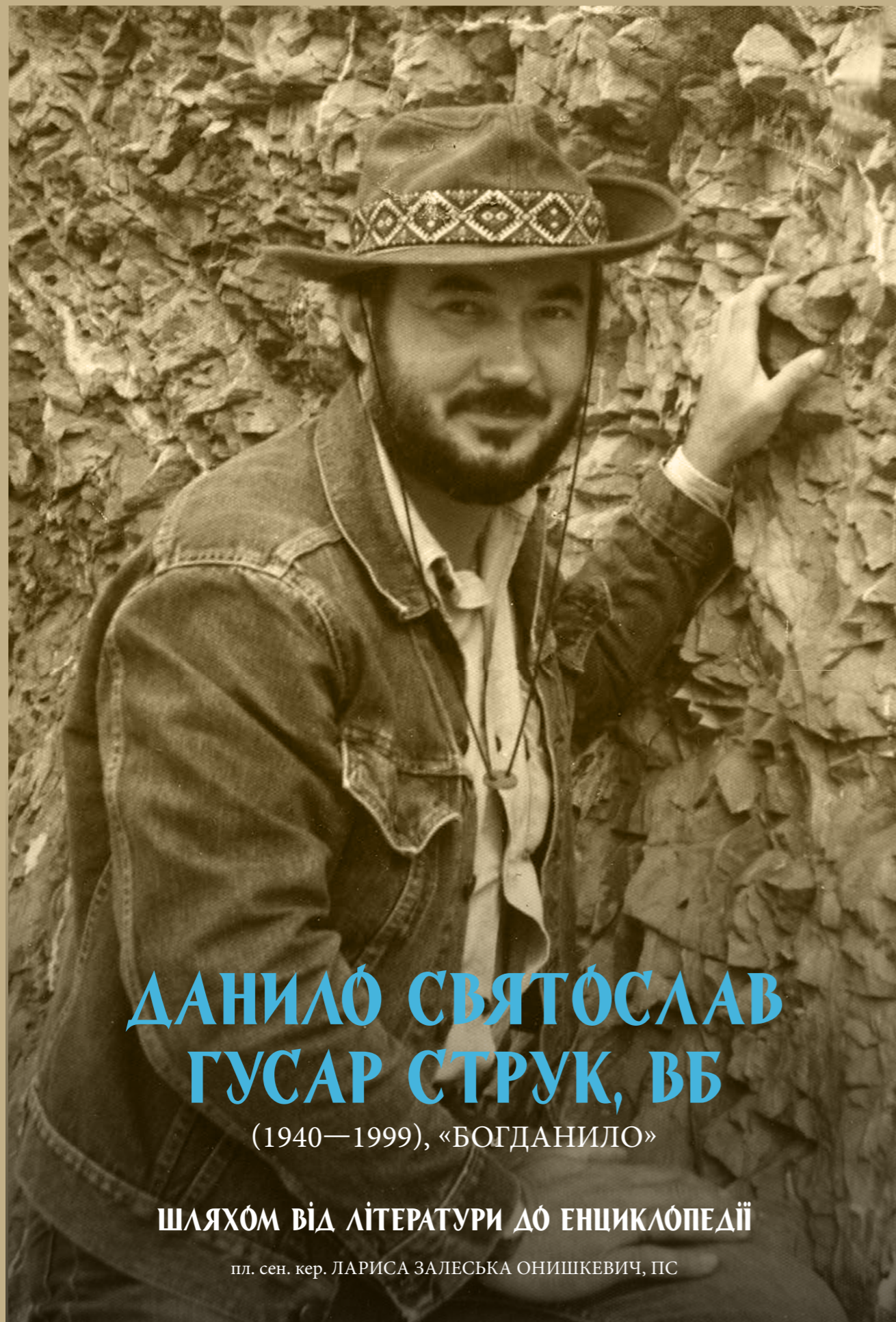
«Таж ти такий маленький, думаєш, що ти втримаєш небо?», — каже подорожній.

«То правда, — відповідає пташа, — але кожний робить те, що може!»

От так і наша громада в Едмонтоні, хоч малою мірою, спробувала допомогти Україні. Діаспора скористалася, бо звершила «добре діло», а діти, старші люди та шпиталі в Україні змогли одержати хоч маленьку матеріальну поміч та переконання, що про них не забули.

Ліда Баран-Шулякевич вступила до Пласту в 1947 році в місті Кісслег, Німеччина. Приїхавши до Канади, провадила гуртком в СУМ-і.

Богдан Ігор Шулякевич вступив до Пласту в 1946 році в місті Ляндек, Австрія, та провадив провідницьку і виховну працю у Вінніпезі, Монреалі, Оттаві та Торонті.

БІОГРАФІЧНЕ

Данило Струк справді мав дитинство, пов'язане з історією: його батька (Евстахія Струка, пластуна з куреня «Чорноморці», політичного діяча), як і багатьох українських націоналістів і патріотів, між 22 і 28 червня 1941 замордували комуністи в тюрмі на вул. Лонцького у Львові. Мати взяла дитину й подалася у світ втікачем. Пізніше вона одружилася з Василем Гусаром, який став люблячим батьком Данилові. Данило його дуже любив і шанував, тому додав його прізвище до свого (вже після того, як вітчим помер у 1975 році). Доля занесла родину аж у Північну Америку, де Данило закінчив середню освіту, а тоді Гарвардський університет (1963). Його весь час притягала українська література, тому він поїхав до Альбертського університету в Канаді, де здобув ступінь магістра з україністики. Потім він вступив на докторські студії у Торонтоському університеті, де 1970 року отримав докторат з української літератури (свою докторську працю присвятив Василю Стефанику). Рік пізніше він уже викладав у цьому ж університеті, де 1981 отримав титул професора.

Данило Струк мав багато ентузіазму й енергії, любив організувати різні заходи. Ще на останньому році навчання у Гарварді він ініціював україномовний журнал «Оригінал», сам його редагував, сам зібрав матеріяли, сам робив верстку. Ця ділянка його дуже притягала і була пов'язана з так конечним поширенням україністики в американських і канадських університетах, а також із розумінням потреби «щоб світ знав про Україну», що українська діаспора вважала своїм обов'язком.

ІЗ ТВОРЧОСТІ ДАНИЛА СТРУКА

Ще 1963 року друг Данило підготував до друку свою збірку поезій «Гамма сіґма». Він сам був автором обкладинки (книжечку видав його старший товариш у Гарварді, тоді ще докторант, Богдан Климаш із Канади).

На титульній сторінці Данило написав таку присвяту своїй сестрі, Наталці Гусар:

— ” —

«...МОЯ КОХАНА ГУСЮ [...] НЕХАЙ ЦІ ПЕРШІ МОЇ ПОЕТИЧНІ СПРОБИ ЗАВЖДИ НАГАДУЮТЬ ТОБІ НЕ ТІЛЬКИ МОЄ, АЛЕ І ТВОЄ ШУКАННЯ ВІДДАТИ ПО-МИСТЕЦЬКОМУ НАШУ ЛЮБОВ І ТУГУ ЗА ВТРАЧЕНОЮ БАТЬКІВШИНОЮ».

Данило Гусар Струк
Із циклу «Мозаїки»

Ромашка:
Любиш? Не любиш?
пелюстки відривала:
Не любиш! —
зів'яла.

^ Обкладинка книжки поезій «Гамма сіґма»

*Берізки
білі, стрункі...
Любувались, що тисяча зір в небесах —
упала одна: берізки
в сльозах.*

Із пізніших віршів
Я — Тополя

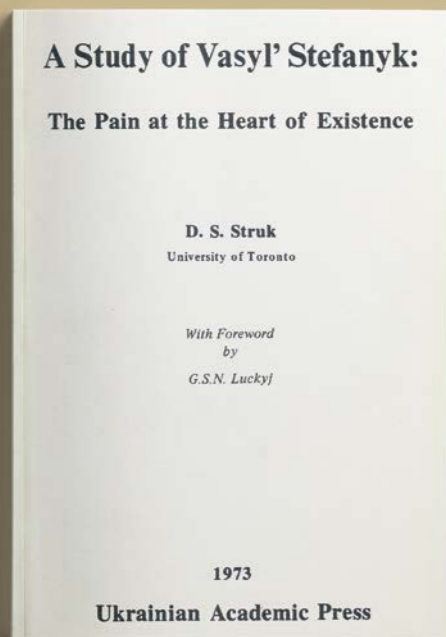
*Рукою блідою
схопила моє серце і
витиснула з нього радість*

*Рукою німою
доторкнулася мого серця
і вийняла з нього біль*

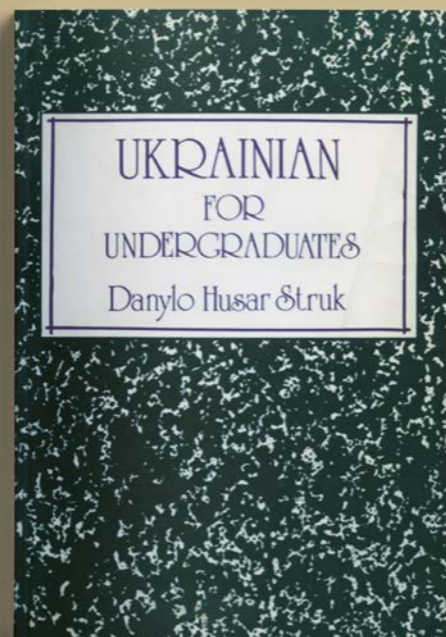
*Рукою недбалою
замісила мою душу
і виростило почуття безнадії*

*Рукою здивованою
взяла мене за руку
і виріс я в тополю
шелеститиму без радості
щемітиму без болю
височітиму без надії.
(1978)*

1973 року Данило видав свою докторську працю «A Study of Vasyľ Stefanyk: The Pain at the Heart of Existence» [«Дослідження про Василя Стефаника: Біль у серцевині існування»]. Вже в самій назві зазначимо, як він зумів тонко відчутти і пояснити унікальні риси Стефаникової творчості.

^ Титульна сторінка книжки про Стефаника

^ Обкладинка авторової сестри, мисткині Наталки Гусар

Після цього він публікував свої дослідження про Тичину, Рильського, Хвильового, Гр. Чубая, Калинця, Бойчука, Голобородька, Л. Плюща, Ліну Костенко та Емму Андієвську. Його, зокрема, цікавили різні стилістичні інновації у згаданих авторів. Він із захопленням пояснював стиль Емми Андієвської, бо не раз читачі боялися навіть читати її твори, мовляв, вона «незрозуміла». Тут приклад його власного прочитання і пояснення одного аспекту стилю поетки:

Як читати поезії Емми Андієвської.

Треба пам'ятати, що автор пише художній твір не мовою, якою ми користуємося для звичайної комунікації, а мовою метафоричною, насиченою асоціативними натяками. Це по-перше. А по-друге, це те, що часто, а в модерній поезії майже завжди, автор намагається передати те неможливе відлуння істини, що існує, так би мовити, тривимірно в уяві поета, а віддається одновимірно в слові.

...Читаючи вірш Андієвської, треба зорієнтуватися, з якої перспективи автор відтворює свої спостереження. Андієвська досягає своєрідного відчуження (учуднення, тобто оновлення бачення) тим, що вона дивиться з іншого позома чи іншими очима.

...Другим таким кличем є дуже часто назва вірша, що подає тему, яку Андієвська опрацьовує, як джазовий музикант, у різних варіаціях. Та в Андієвської, на відміну від джазу, варіації не тільки звукові, а й зорові. Найчастіші теми для Андієвської — явища погоди, але й краєвиди. Чи не більше половини всіх віршів Андієвської написані на ці теми.

(З доповіді Д. Струка в Нью-Йорку 7 листопада 1981. Сучасність, 12, 1981, ст. 9, 10)

Проф. Струк також перекладав твори української літератури англійською мовою. Крім української літератури він викладав в університеті також українську мову, тому й підготував підручник для англомовних студентів.

В цей час у Торонтонському університеті професори Володимир Кубійович і Юрій Луцький із групою науковців працювали над текстами англомовної Енциклопедії українознавства — Encyclopedia of Ukraine. 1982 року Данило Струк став її відповідальним редактором, а 1989 перебрав пост головного редактора останніх 3-ох томів (надруковані 1993, разом 5 томів). Ця енциклопедія вийшла завдяки Науковому товариству ім. Шевченка, Канадському інституту українських студій (КІУС), Канадській фундації українських студій (КФУС) та кількох канадських провінційних урядів. За успішну працю Д. Гусара Струка КФУС надав йому 1993 року «Нагороду за найвищі досягнення». НТШ Канади визнало його дійсним членом, а Академія Наук України обрала іноземним членом 1992 року. А 1997 р. його вибрали головою (президентом) НТШ у Західній Європі.

Після того, як Данило Гусар Струк несподівано помер 1999 р. у Мюнхені, з індивідуальних пожертв друзів в його пам'ять КІУС створив фонд окремої Програми української літератури. Завдяки цій програмі кожного року відбувається доповідь («меморіальний виклад») у пам'ять Д. Гусара Струка та інші заходи в галузі української літератури: збірні читання українських поетів з різних країн, веб-семінари тощо.

Данило Струк у пластовому юнацтві >

Роверовий табір УСП. Данило Струк — п'ятий ліворуч >

Таборова булава. >

Данило Струк — третій ліворуч у першому ряді >

ДАНИЛО («БОГДАНИЛО») В ПЛАСТІ

Ще юнаком Богданило (пластове псевдо Данила) таборував на пластовій оселі «Вовча Тропа» (у штаті Нью-Йорк), 4 вересня 1960 р. він був у булаві юнацького табору, коли засновник Пласту, ДРОТ (д-р Олександр Тисовський) відвідував цю оселю. Данило Струк про це часто розповідав друзям. «Бурлаки» згадують, що саме на таборах на «Вовчій Тропі» він заприятелював із групою пластунів, які стали членами «Ватаги Бурлаків» (серед них Андрій і Ярмо Бігуни, Юрко Данилів, Юрко Сай, Орест Субтельний). Вони разом організували і вели пластові табори, на яких Данило був «залізним» бунчужним. Тоді, у 1955—1960 роках, він був у проводі бурлацьких лещетарських таборів, зокрема як писар, комендант чи інструктор лещетарства. «Хіна» (Володимир Шарко) пише, що він «старався їздити як заавансований "пекельник": по снігу, льоду чи камені, але скоріше від вітру». Данило Струк був також «Бурлацьким Ватажком». (Ці інформації з «Книги Ватаги Бурлаків», Нью-Йорк — Львів, 2010). Друг Данило також був у булаві першого гірського юнацького табору в Канаді, що відбувся у Парку Бенф 1964. Він часто сповняв обов'язки інструктора горолаження, був референтом УСП в Канаді та комендантом Пластунів Канади у 1968—69 роках.

Щиро дякую багатьом особам за світлини та інформації про Данила Гусара Струка: його дружині, Оксані Пісецькій Струк; його сестрі, Наталці Гусар, доні — Борисі Струк; друзям Дарії і Юркові Даревичам, його друзям «Бурлакам», зокрема «Хіні» (Володимир Шаркові).

ГЕЙ, ЗІ ЛЬВОВА І МУКАЧЕВА... НА ГОВЕРЛУ ПРО ТАБОРУВАННЯ ГАЛИЦЬКИХ ТА ЗАКАРПАТСЬКИХ ПЛАСТУНІВ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

ДО 100-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ПЛАСТУ НА ЗАКАРПАТТІ

пл. сен. АНДРІЙ РЕБРИК, ЦМ,
станція Мукачево

Зустріч станіславівських і закарпатських пластунів
на Говерлі, 5 серпня 1928 року

— ” —

Я НАЗИВАЮ ВАС
«ЗАКАРПАТСЬКИМИ ПЛАСТУНАМИ»,
БО ТАК, ЗА ТРАДИЦІЄЮ, НАЗИВАЄМО
ВАС, КОЛИ СПІВАЄМО «ВАШ» ГІМН,
ЯКИЙ СТАВ НАШИМ СПІЛЬНИМ
ГІМНОМ. ЧИ ПРИГАДУЄТЕ, ЯК «ВИ» І
«МИ», ГАЛИЦЬКІ ПЛАСТУНИ, СТОЯЛИ
НАПРОТИ СЕБЕ, ОДНІ НА ГОВЕРЛІ, А
ІНШІ НА ІНШОМУ ВЕРХУ ЧОРНОГОРИ,
І ПОДАВАЛИ СОБІ ЗНАКАМИ МОРЗЕ:
«ЩАСЛИВА ВАМ ДОРОГА»,
«ДО ПОБАЧЕННЯ ЗА РІК», «СКОВ!» –
«СКОВ!»? ЦЕ МИ РОЗХОДИЛИСЯ ПІСЛЯ
ЗУСТРІЧІ НА НАЙВИЩОМУ ШПИЛІ
НАШИХ КАРПАТ, 2058 МЕТРІВ НАД
ПОЗЕМОМ МОРЯ. ВИ І МИ ДОВГО ЩЕ
ЖИЛИ ВРАЖЕННЯМИ ТІЄЇ ЗУСТРІЧІ,
ЯК ЖИЛИ ПОПЕРЕДНИМИ І
СПОДІВАНИМИ МАЙБУТНІМИ.

Начальний Пластун
пл. сен. Юрій Старосольський, ЛЧ
Закарпатським пластунам в альбом
з нагоди 50-ліття їх Пласту
Вісник Карпатського Союзу, ч. 2-3, 1971,
з фондів huri.harvard.edu

Найцікавіша частина пластування — це, звичайно, табори та мандрівки. Адже саме під час перебування у таборі виховується характер, вміння співпрацювати, шліфуються практичні навички дитини — чи то розпалити вогонь, чи то перебути в природі одинцем три доби, маючи при собі три сірники, ніж і спальний мішок.

Першим пластовим табором на Закарпатті був мандрівний табір на Говерлю від 2 до 11 серпня 1922 року. Учасниками табору були берегівські пластуни, до яких долучився Володимир Комаринський з Хуста, а всіх таборовиків було 16. Через село Богдан пластуни дісталися на найвищу гору Карпат — Говерлу. Так 1922 року Говерла вперше побачила закарпатських українських пластунів.

Загалом до березня 1939 року (до окупації Карпатської України Угорщиною) пластуни Закарпаття організували та провели більше сотні стаціонарних та мандрівних таборів. Але найбільш романтичними і разом з тим найбільш небезпечними були зустрічі закарпатських та галицьких пластунів на польсько-чехословацькому кордоні.

«МІЖДЕРЖАВНИЙ КОРДОН
ПРОХОДИВ ВЕРХАМИ КАРПАТ.
ТАК ЯКОСЬ СКЛАДАЛОСЯ,
ЩО ГРАНИЧНИЙ СТОВП НА ВЕРХУ
ГОВЕРЛИ, ЯКИЙ ЗАЗВИЧАЙ МАВ З
ОДНІЄЇ СТОРОНИ НАПИС «ПОЛЬЩА»,
А З ДРУГОЇ «ЧСР», ПО ПЛАСТОВИХ
ЗУСТРІЧАХ ЗАВЖДИ ЗМІНЮВАВ СВОЇ
НАПИСИ: ПО ОБОХ ЙОГО СТОРОНАХ
БУЛИ ВИРАЗНІ НАПИСИ «УКРАЇНА»,
А ЗАМІСТЬ ДВОХ ЧУЖИХ ДЕРЖАВНИХ
ГЕРБІВ – ТРИЗУБ» [1].

Про ці зустрічі збереглося багато спогадів безпосередніх їх учасників та організаторів, а деякі сюжети, наприклад, розповідь пластуна сеньйора Євгена Гладішевського, були екранізовані у фільмі Тараса Химича «Срібна Земля. Хроніки Карпатської України».

Звичайно, крім символічного чи романтичного характеру, ці зустрічі мали цілком прикладний — під час них кур'єри передавали пропагандивну літературу та навіть зброю.

Про спільні зустрічі й таборування закарпатських і галицьких пластунів у міжвоєнний час публікуємо спогади трьох пластунів: Володимира Комаринського та Михайла Белея із Закарпаття та Михайла Горбового з Галичини.

Машинопис спогадів Володимира Комаринського зберігається в архіві «Ukrainian History and Education Center» в м. Сомерсет, США, і був віднайдений істориком і дослідником Олександром Пагірею (Мукачево-Київ). Щоправда, це лише невелика частина спогадів: з невідомої причини частина машинопису відсутня.

Документи Михайла Белея пролежали захованими в землі від середини 1940-х років аж до початку 1990-х, коли молодший брат Василь знайшов їх на родинному обійсті.

Хроніку «Пласт у Косові на Гуцульщині», з якої подаємо останній уривок, написав провідник Пласту в Косові Михайло Горбовий ще у 1926 році. З огляду на те, що вона мала багато «позацензурних», тобто цілком щирих і відвертих міркувань про життя в міжвоєнній Польщі, вперше опублікована Пластовим музеєм у США 1970 року,

Таборова кухня на таборі в Кобилецькій Полянці, 1925.
Фото з архіву родини Белеїв

**ВОЛОДИМИР
КОМАРИНСЬКИЙ**
вихованець Олександра Тисовського,
один із засновників Пласту у Берегові
у грудні 1921 року

Спогади про перший пластовий табір
закарпатських пластунів та мандрівку на Говерлу,
липень—серпень 1922 року [2]

Перед нами виднів верх Говерлі. Схил не такий то страшний, не більше пів кілометра до верха, а по дорозі трава та плоскі скелі — природні плити. А на самому версі топографічна фігура, чи може тригономічна (ніяк не можу нагадати) з бальків та дощок.

З півночі віє сильний вітер, такий голосний, що годі розмовляти. Ідемо похилившись вперед, щоб зменшити напір вітру. По якій півгодині ми на шпилью найвищої гори українських Карпат. Над нами вітер гонить з півночі на південь дрібне шмакаття чорних хмар. Наші гуцулики запевняють нас, що з таких хмар не буде ніякого дощу.

Скупчуємося біля тої топографічної фігури і дивимося перед себе на північ в Галичину. Говерля опускається тут дуже стрімко вділ.

Десь далеко видно дві чи три колиби. Кажуть, що від тих колиб треба йти досвідченим гірським туристам 7-8 годин на шпиль Говерлі.

А Говерля — це границя. Колись Австрії та Мадярщини [3], а тепер Чехословаччини і Польщі. А все це українська земля, з обох боків границі живе український нарід і жив віками, тільки окупанти змінилися.

Розглядаємо бальки, з яких збудована «фігура». На них вирізьблено чимало прізвищ, дат, навіть візерунків. Деякі ледве чіткі, почорніли від вітру, дощу, снігу. А деякі свіжі, находимо навіть дату з серпня 1922.

Находимо старі мадярські прізвища: Мольнар, Кішш, Могачі, далі польські Циранкієвіч, Слома, Єржи Казка; клуб чеських туристів з Рахова і Грдліча, Новак, Поспішіль, Дрбаль.

Але найбільше таки наших пластунів, туристів, гімназистів (з поданням кляси і відділу). Читаємо напис: «Пластуни зі Львова», без прізвищ, але з вирізьбленим тризубом. А з липня 1922: «Пластуни з Станиславова». Шукаємо за дівочими іменами. Нема, мабуть, ще тоді не було в моді, щоб дівчата лазили по горах. Ромко боронить їх, каже:

— Напевно були, але ножиків не мали.

Черга за нами, витягаємо ножики і беремося до праці. Семен різьбить напис: «Пласт з Берегова, б. VIII.1922», а під тим написом всі ми, кожний власноручно вирізьблює своє прізвище.

МИХАЙЛО БЕЛЕЙ

пластун з Великого Бичкова

Спогади про відвідини пластунів з Косова табору в Кобилецькій Полянці [4].

Від 20 липня став я працювати на кухні. Як вижу, на кухні не є легка робота. Рано встану о 5-ій годині, щоби на 8 годин було снідання. А сісти на кухні є дуже мало часу. Під кінець табору я варив обіди.

До нашого табору дуже багато приходило гостей, з яких можна почислити до 200 гостей, з котрих визначні були: д-р Пінда з трьома дочками з Ужгороду, професор Устянович, галицькі пластуни з Косова, котрі у нас у таборі побули один тиждень.

При останнім таборі ми їх попросили, щоби вони нам розповіли про Пласт у Галичині. Вони розказали ось так:

1. Пластун: Огонь є надприродна сила, котру ми відчуваємо в серцю, а сказати то другому не можемо. Бувало, наші батьки клали такі великі огні і при огнях радилися, розмовляли, от і мовчанка на 5 хвилин.

2. Пластун: Ви хочете, щоби я розказав про Пласт у Галичині. Я так бачу, тут найменший пластун має однострій пластовий, чи він заслужить однострій чи ні, а він носить.

А у нас є не так: у нас лише той носить однострій, котрий заслужить, щось зробив доброго для Пласту. А котрий менший пластун, не годен зробити щось доброго старшині пластовій, то він є старанно послушний до кожної роботи, старається бути визначним пластуном.

▲ Хлоп'ячий пластовий табір в Кобилецькій Полянці, 1925. Фото з архіву родини Белеїв

Слухає старших пластунів. Коли ми прийшли, вартовий по табору сказав двом пластунам: *ідіть по воду, — вони сказали, що не йдуть, бо вони вже були, а пластун в однострою не має таке казати.*

У нас новики не сміють носити однострій пластовий, ані пластових відзнак, ані прихильники Пласту.

А я чую, пластун заснув на варті, він не почув і не подумав, що як хтось би прийшов, то обікрав табор, а то би була ганьба всім пластунам на Закарпатті.

Було і у нас таке, а ми тепер знесли, бо як десь пішов прихильник в однострою і зробив щось не пластового і то кажуть «а то пластун зробив, та такі то пластуни» і то йшло все на Пласт, — і тепер у нас таке знесено.

▼ Пластовий відділ з Великого Бичкова після вистави «Вечірній гість», жовтень 1924 року

МИХАЙЛО ГОРБОВИЙ

засновник і провідник Пласту в Косові

Уривок із хроніки «Пласт в Косові на Гуцульщині» про відвідини табору в Кобилецькій Полянці [5]

Субота, 25 липня. Відпочивши гаразд, вимившися чудово в ріці, пізнім ранком ідемо далше в дорогу. Прямуємо верхами на Кобилецьку Полянку в пластовий табір. По дорозі смакуємо афіни, малини. А вже в пообідню пору вітаємося з нашими братами й сестрами в таборі. Голосимося в Команді табору. Радо нас приймають, визначають місце на шатра, гостять харчами; знайомимося. Непомітно надходить вечір, і зараз засідаємо до Ватри Великої Ради. Наче сон.

Неділя у таборі, 26 липня. Цей день вільний від занять. Перед полуднем купаємося у недалекій ріці. Зараз сходяться селяни, цікаві побачити життя у таборі. Переважають батьки пластунів (-ок). Дуже цікавляться діяльністю своїх дітей. У нас цього немає. Рідко коли вдається мені стягнути до пластової домівки батьків, щоби поглянули на працю своїх дітей. А тут сильно цікавляться усім.

▲ Дівочий пластовий табір в Кобилецькій Полянці, 1925. Фото з архіву родини Белеїв

(...)

Четвер, 30 липня — проходить на приготуваннях до повороту. Хоч як не хочеться, однак обставини примушують. Переводимо ще з братами й сестричками з Бичкова сходи, вчимо деяких вправ. При цьому переконаємося, що матеріал на пластунів і пластунок є тут знаменитий, та й обставини багато кращі, чим у нас. Але вишкolenих провідників тут ще менше, як у нас. Вечором при Ватрі Великої Ради, точніше при вечірньому звіті, довідалися усі про наш відхід. Що то за сум настав, яке хлипання — годі описати. Вже й Ватра не перейшла як слід; дарма, що всі — з бр. Кобзюю включно — силувалися бути в гуморі. От як за пару днів зжилися разом!

У п'ятницю, 31 липня, о год. 2-й удосвіта вийшли ми з табору. І хоч старалися без галасу вийти, щоби нікого не збудити, не вдалося, ждали на нас. То з одного, то з другого шатра далися чути голоси щирих побажань «доброї дороги» і т. п. Нас відпровожувало кількох місцевих на двірець. Ішли до денної праці. Бо в таборі було кілька таких пластунок (-ів), що на день ішли 11 км додому працювати на полі, а на вечір повертали до табору, щоби хоч трохи пожити пластовим життям, поготорити при Ватрі.

▼ Косівські пластуни — гості на юнацькому таборі в Кобилецькій Полянці, 1925

[1] Альманах 100-ліття Пласту, 2012.

[2] Зі спогадів Володимира Комаринського. Ukrainian History and Education Center Archives. Volodymyr Komaryns'kyi papers. <https://www.ukrhec.org/collections-research/archives/volodymyr-komarynskyi-papers>.

[3] Мається на увазі Австро-Угорщина.

[4] З книги «Щоденник пластуна». — Ужгород: Гражда, 2021.

[5] Подається за виданням: Гуцули у Визвольній боротьбі. Спогади січового стрільця Михайла Горбового. — Київ — Вінниця, 2009.

«ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ», АБО 30 КОТЯЧИХ РОКІВ

ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ
1991–2021

Учасники Великого Збору куреня, 2019 р.

▲ Великий Збір куреня «Целібат Мурлики» на Соколі 2019 року

пл. сен. ВАСИЛЬ ЩЕКУН, ЦМ
Світлина з курінного архіву

**У 2021 РОЦІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ
30 РОКІВ ВІД ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ
ПЕРШОГО В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ
ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
ДОРΟΣЛИХ ЧЛЕНІВ ПЛАСТУ
ПІД НЕЗВИЧНОЮ НАЗВОЮ
«ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ».**

На сьогодні це об'єднання складається з повноцінних куренів під номером 41 в Уладі Старших Пластунів та номером 44 в Уладі Пластунів Сеньйорів. Патроном цих куренів є один із засновників Пласту, відомий громадський, військовий та політичний діяч Іван Чмола (псевдо «Чмоль»).

Початок для формування нового пластового куреня поклав перший після відродження Пласту в Україні вишкіл виховників УПЮ, на якому один з гуртків вишкільників жартівливо назвали «Целібатом Мурлики», виходячи з відомої лісовочортівської пісеньки про пластуна Володимира Мурського на псевдо «Мурлика». Вишкіл відбувався у селищі Славське в березні 1991 року.

Продовжуючи співпрацю учасників вишколу, березневий гурток переріс у курінь, формалізований Установчим Збором 7 липня 1991 року на пластовій оселі «Соکیل».

Основою діяльності членів куреня тривалий час залишалася виховницька праця, яка на початках навіть була передумовою для вступу в курінь нових членів.

Чільне місце в діяльності куреня займало відродження слави довоєнного пластового табору «Соکیل», включаючи практичну відбудову всіх його споруд, як діючого табору-музею, який знаходиться на Івано-Франківщині (поблизу с. Гриньків Рожнятівського р-ну). Бажаючи зробити «Соکیل» місцем своєрідного паломництва пластунів та прихильників Пласту, курінь доклав чимало зусиль для поширення інформації про його славне минуле та організував процес відбудови табору.

Всі давніші члени куреня особисто доклалися до відбудови безпосередньою фізичною працею, починаючи з розчищення території та підведення комунікацій і завершуючи окремими видами будівельних робіт. Більшість Великих Зборів куреня (щорічні звітні-виборні збори) відбуваються на «Соколі». З цим місцем не лише тісно пов'язана історія куреня. Для багатьох «мурлик» «Соکیل» став рідним в приватному сенсі: тут складали Пластову Присягу, вперше таборували, закохувалися і одружувалися, приводили своїх вихованців, свої родини, друзів і знайомих як до ще однієї своєї спільної домівки.

За прикладом свого патрона Івана Чмоли «мурлики» є активними організаторами таборів, мандрівок та інших пластових акцій виховного характеру. Ознайомчо-вишкільні пластові табори «Гайда до Пласту» для зацікавлених Пластом «мурлики» ініціювали та організували починаючи з 1990-х років. Це дало додатковий поштовх для поширення пластової ідеї та створення нових пластових осередків по всій Україні. Тривалий час досвідчені юнацькі виховники куреня опікуються крайовим табором (КВТ) для юнацтва, яке завершує Третю юнацьку пробу «Скобиний лет» на здобуття ступеня пластуна-скоба чи пластунки-вірлиці. Також «мурлики» активно долучаються до проведення міжрайового табору для юнацтва «Золота Булава». В арсеналі куреня і зимове пластування у форматі щорічного лежцетарського табору «Фест».

Кожен член куреня в різний період свого пластування пробував свої сили в якості юнацького або новацького виховника. Більшість членів куреня є членами Кадри Виховників в УПЮ або УПН, значна частина є абсолювентами «Лісової Школи», мають

різні здобутки у виховній праці, зокрема методичні напрацювання.

Найстарший член куреня Степан Павлишин (відійшов на Вічну Ватру 4 березня 2018 року), який після Мурмурандо Першого (Володимира Мурського) мав почесний ступінь Мурмурандо Другого, був незмінним виховником у станиці Жизномир на Тернопільщині, незважаючи на свій понад 80-літній вік.

Ще одним важливим напрямом для членів куреня «Целібат Мурлики» є провідництво. Більшість членів куреня в різний час очолювали місцеві пластові осередки та регіональні структури, були та є членами Головної Пластової Булави. «Мурлики» також постійно входять до складу різних керівних органів Пласту крайового та світового рівня. Курінь в цілому та окремі його члени в своєму середовищі шляхом активної праці в організації протягом 30 років спричинилися до розбудови Пласту та зміцнення його структур по всій Україні та світі, ініціюючи, очолюючи або долучаючись до різних напрямів діяльності.

Окрім пластової праці та активності в громаді, «мурлики» плекають курінне побратимство, як в середовищі окремих зграй (місцевих груп членів куреня), так і в цілому в курені, члени якого представляють широку географію України: від Ужгорода до нині окупованого Донецька, від Чернігівщини до Одещини.

Серед «мурлик» є інженери, викладачі, правники, художники, священники, видавці, люди творчі та обдаровані, які свої таланти, свою енергію спрямовують на поширення пластової ідеї та зміцнення української держави.

Ще однією неповторною особливістю куреня є наявність почуття гумору, яке навіть підсилене неформальним гаслом «Будь-яку справу трактуй з гумором!». Це допомагає долати будь-які труднощі, зберігати позитивну атмосферу, проявлятися творчому потенціалу кожного, зберігаючи комфортність «котячого індивідуалізму» в цілості колективу особистостей.

Відзнакою куреня є зображення чорного kota на жовтому тлі, барвами куреня є жовта і чорна, що також відображено і в курінних хустках дійсних членів. До святкування свого 20-ліття обидва курені (УСП і УПС) виготовили курінні прапори, які після відповідних дозволів проводу Пласту були урочисто освячені на «Соколі» отцем Іваном Пецюхом з міста Моршин.

«Целібат Мурлики» — це весела пластова компанія дорослих різного віку чоловіків в кількості майже чотири десятки, які живуть для України, не забуваючи про свої родини, своїх ближніх, будучи впевненими в надійності кожного плеча своїх курінних побратимів.

**ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВПЕВНЕНИЙ РУХ
ВПЕРЕД ПЛАСТОВОГО ТОВАРИСТВА,
ЯКЕ ПЕРЕБУВАЄ НА ОРБІТІ ТРЕТЬОГО
ДЕСЯТКА СПІЛЬНОЇ ІСТОРІЇ, –
СЛАВНОГО ПЛАСТОВОГО КУРЕНЯ
«ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ».**

ПРАПОР КУРЕНЯ «ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ»

освячено на «Соколі» 9 липня 2011 року, в рамках відзначення 20-ліття куреня та дня народження патрона Івана Чмоли.

Основна барва — жовта. На лівій стороні міститься відзнака куреня — «Мурлика» — в оточенні чотирьох святих воїнів, що зображуються в українській іконографії виключно на конях і є символами боротьби і перемоги добра над злом, світла над темрявою, святости над гріхом.

▲ Картмаксимум з нагоди ювілеїв

З НАГОДИ ДВОХ ЕПИСКОПСЬКИХ ЮВІЛЕЇВ

пл. сен. АНАТОЛІЙ ПЕТЛЬОВАНИЙ

Знову гарні філателістичні новини зі станиці Чортків.

Восени 2020 року до 60-ліття пластуна сеньйора з куреня «Орден Хрестоносців», Архієпископа-Митрополита Філядельфійського Бориса Гудзяка вийшли у світ персоналізована поштова марка, поштова картка і пам'ятний конверт. На початку січня 2021 року подібна серія була присвячена 65-літтю члена того ж куреня єпископа Дмитра Григорака.

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-23, вип. 2019 р. («Власна марка») із зображенням

БОРИСА ГУДЗЯКА В ПЛАСТОВОМУ ОДНОСТРОЇ

На марці розміщена пластова лілейка з написом «Пластова пошта». Дизайн марки Андрія Пилуха (Львів, «Козацька пошта»). В аркуші 28 марок.

Розмір аркуша 185 x 220 мм.

Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм.

Наклад — 20 аркушів (560 марок).

ПОШТОВА КАРТКА «БОРИС ГУДЗЯК. ЛИЦАР МАМАЙ»

Розмір 105 x 148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір офсетний 300 г/см². Лицева сторона — портрет Бориса Гудзяка та відзнака куреня «Орден Хрестоносців».

Оригінальна ідея проєкту — пл. сен. Анатолій Петльованій (Чортків), художник-графік — Олег Кіналь (Тернопіль).

Зворотня сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію (джерело: <https://plast.org/official>), логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта».

Поштові картки виконані у двох варіантах: звичайна поштова картка для відправлення поштою та для «картмаксимумів» (частково змінений дизайн лицевої сторони з урахуванням місця для марки та штемпелів). Зворотня сторона однакова для обох варіантів, за винятком порядкового номеру: #05/04 — звичайні, #05*/04* — картмаксимуми (05 загальний, 04 — річний). Наклад по 100 прим. Оформлення карток виконав Андрій Пилух.

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см². Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою. Для оформлення лицевої сторони використано малюнок поштової картки (художник Олег Кіналь) на світлому сіро-зеленкуватому тлі з зображенням пластової лілейки (старого зразка). На зворотній стороні розміщено коротку біографічну довідку (джерело: www.plast.org.ua), а також вихідні дані.

Вказано порядковий номер #06/04-2020 (06 — загальний, 04 — річний). Оформлення Андрія Пилуха. Наклад 100 прим.

Погашення марок на конвертах та карточках проведено на Львівському головпоштамті календарним поштовим штемпелем. Купони проштамповані непоштовим художнім штемпелем «60 років від дня народження» (автор Андрій Пилух).

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-23, вип. 2019 р. («Власна марка») із зображенням

ВЛАДИКИ ДМИТРА ГРИГОРАКА, ЄПАРХА БУЧАЦЬКОГО

На марці розміщена пластова лілейка з написом «Пластова пошта». Дизайн марки Андрія Пилуха (Львів, «Козацька пошта»). В аркуші 28 марок. Розмір аркуша 185 x 220 мм.

Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм. Наклад 20 арк. (560 марок).

ПОШТОВА КАРТКА «ДМИТРО БОГДАН ГРИГОРАК»

Розмір 105 x 148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір офсетний 300 г/см². Лицева сторона — портрет Дмитра Григоряка в пластовому однострої, особистий єпископський герб та відзнака куреня «Орден Хрестоносців». Оригінальна ідея проекту — пл. сен. Анатолій Петльований (Чортків), художник-графік — Олег Кіналь (Тернопіль).

Зворотня сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано біографічну довідку, логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта».

Поштові картки виконані у двох варіантах: звичайна поштова картка для відправлення поштою та для «картмаксимумів». Зворотня сторона однакова для обох варіантів, за винятком порядкового номеру: #07/01 — звичайні, #07*/01* — картмаксимуми (07 — загальний, 01 — річний 2021 р.). Наклад по 100 прим. Оформлення карток виконав Андрій Пилух.

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см². Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою. Для оформлення лицевої сторони використано малюнок поштової картки (художник Олег Кіналь) на світлому сіро-зеленкуватому тлі з зображенням пластової лілейки (старого зразка). На зворотній стороні розміщено коротку біографічну довідку, а також вихідні дані.

Вказано порядковий номер #08/01-2021 (08 — загальний, 01 — річний). Оформлення Андрія Пилуха. Наклад 100 прим.

Погашення марок на конвертах та карточках проведено ВПЗ м. Чортків календарним поштовим штемпелем. Купони проштамповані непоштовим художнім штемпелем «65 років від дня народження» (автор Андрій Пилух).

18 липня 2004, м. Шарлоттсвіль, США —
12 липня 2020, м. Відень, США

АНДРІЙ ЛУКА БІЛАНЮК

Андрийко народився в Шарлоттсвілі у родині пластунів Івана і Андреї з роду Лебедовичів, але невдовзі родина переїхала: спочатку до Норфолка, а потім до Відня (В'єнни), Вірджинія. Літні вакації родина проводила в своєму будинку в горах штату Нью-Йорк неподалік «Союзівки», оселі Українського Народного Союзу, в Кергонксоні.

У три роки Андрийко вступив до світлички Школи Українознавства ім. Тараса Шевченка міста Вашингтона. Українознавчі студії, як і католицьку середню школу в Арлінгтоні, Вірджинія, закінчив у травні 2020 року з високими оцінками. Протягом десяти років грав на скрипці, був членом оркестри у школі.

Андрийко брав участь у таборах Пташат на Союзівці (2008—2010), в першій класі вступив до новацтва, у січні 2011 року одержав новацьку хустку як член рою «Леопарди» 47-го гнізда «Карпатські звірята» в станиці Вашингтон. У вересні 2015 року став членом гуртка «Білі Тигри» 45 куреня ім. Володимира Великого.

Усі свої табори, новацькі та юнацькі, відбув на пластовій оселі «Вовча Тропа» в Нью-Йорку. Був зачарований «Вовчою Тропою» і шоліта чекав на табір зі своїми друзями. Андрийко загалом дуже любив пластування, брав активну участь у станичному житті. Був обраний гуртковим і готувався до виховної праці.

Андрийко склав різні вмілості, ВФВ II та осягнув ступінь розвідувача. На закритті Станичного року 2020 року одержав третє юнацьке відзначення за взірцеву пластову поставу. Був для юнацтва прикладом для наслідування.

Від 2018 року Андрийко боровся з важкою хворобою — раком. Влітку 2019 року отримав від лікарів дозвіл взяти участь у пластовому таборі, який відбув разом з молодшим братом Петром і своїми друзями. Це виявився його останній табір. Відійшов у Вічність 12 липня, а похований 18 липня 2020 року, в день шістнадцятиліття, в українській частині цвинтаря «Pine Bush» в Кергонксоні, Нью-Йорк.

На бажання Андрийка ті, що хотіли його пом'янути, склали пожертви на добровільні цілі: на організацію DC Candlelighters Foundation, що піднімає настрої дітям, хворим на рак, і на пластову оселю «Вовча Тропа».

В пам'ять про Андрийка його середня школа 26 березня 2021 року провела міжнародний віртуальний концерт класичної музики, у якому взяли участь професійні музиканти з цілого світу (включно з Україною) та молоді виконавці, ровесники Андрийка. Фрагменти концерту можна переглянути на сторінці <http://bishoposconnell.org/forandriko>. Крім того, в його пам'ять встановлено стипендію, що буде щорічно присуджуватися студентів, зацікавленим філософією та інструментальною музикою.

Вічна йому пам'ять!

5 січня 1954, м. Чикаго, США —
13 серпня 2020, м. Чикаго, США

ПЛ. СЕН. ЙОСИФ МИЦІК, «ДЖО», ПБ

Друг Йосиф народився 5 січня 1954 року в місті Чикаго, США. Був молодшим сином Дмитра та Ірини Мициків, українців-емігрантів, що 10 років перед тим

були змушені покинути рідний Львів зі старшим сином, немовлятком Богданом. Йосиф виростав серед великої громади скитальців з усіх куточків України. Ходив до цілоденної школи при греко-католицькій катедрі св. о. Миколая, де служив вівтарним дружинником. Мабуть, під банями того величного храму зродилось у хлопчини захоплення архітектурною формою церков — паросток майбутньої професійної діяльності. Творчі здібності, що пробуджувалися у Йосифа, отримали поштовх з боку знаменитого маестро хореографа Василя Авраменка. Маленький хлопчик так захопився, що сказав: «Я хочу бути другим Авраменком». З цієї цитати створено рекламу в місцевій газеті про лекції українських народних танців. Йосиф продовжував вивчати танці, а в підлітковому віці удосконалив роль молодого коханця в тонко гумористичному танці «Під вишнею», яку він блискуче виконував з Мотрею Дурбак повних 10 років як член ансамблю «Україна» в Чикаго. В тому часі отримав псевдо «Джо», що походить від скорочення його імені англійською мовою.

Переглядаючи риси пластуна в житті, можна легко сказати, що Джо втілював усі засади Пластового Закону. Пластував від новацтва, а свою працю як виховник почав у булавах і командах новацьких та юнацьких таборів (1972—1974) на пластових оселях «Беркут» (штат Вискансин) і «Новий Сокіл» (штат Нью-Йорк). Пізніше їздив як своєрідний пластовий амбасадор до віддалених українських громад у Каліфорнії, де помагав проводити табори і раз був комендантом. Наприкінці 1970-х і на початку 80-х років був у команді знаменитих водно-мандрівних таборів серед мальовничих теренів Quetico і Boundary Waters в прикордонній зоні між американським штатом Міннесота і канадською провінцією Онтаріо. Ця праця виявила його братерство, врівноваженість, корисність, служняність пластовій старшині й любов до краси природи.

Крім провадження таборами Джо відзначився працею в станиці, спершу як заступник (1987—88), а потім як станичний (1989 і 1993). За свою довголітню працю в Пласті був нагороджений в 2012 році орденом св. Юрія в сріблі. Більшу частину свого пластування друг Джо відбув у рамках старшопластунського і сеньйорського куреня «Побратими», куреня, народженого, як і Джо, далеко поза рідним материком. Джо створив для куреня образ худенького і бородатого героя ПБ Шкурса — можливо, це була карикатура на самого себе.

Друг Джо з притаманною пластунові пильністю здобув вищу освіту на факультеті архітектури університету штату Іліной. У 1978 році почав працювати при масштабній міжнародній фірмі, «Harza Engineering», при проектуванні потужних ГЕС в Бразилії. Через кілька років влаштувався у місцевій фірмі «Harris and Kwasek Architects», а згодом, у 1988, заснував власну фірму, «Мусук Architects». Джо сумлінно і точно розробляв креслення різноманітних житлових, комерційних та урядових проектів, включно з ремонтом приміщення для новоствореного консульства України в Чикаго. Майже 10 років Джо постійно долучався до розбудови будинку українського музею в Чикаго, розробляючи дизайн виставкових зал. Багато свого часу посвятив будівничим комітетам наших церков і громадських установ в околицях Чикаго. Кожен, хто стрічався з Джо, пам'ятає його як людину словну і завжди готову до найскладнішої праці.

Коли забракло охочих, він, незважаючи на насичений робочий графік, зголосився стати комендантом юнацького табору (Овасипі, штат Мишиген, 1990).

Друг Джо виконував усі свої обов'язки в Пласті, як і в професійній діяльності, сумлінно і доброзичливо. Доказом його людяності є наявність аж п'яти похресників. Своім гумором він зачаровував усі товариські зустрічі і був дружбою на численних весіллях, в тому числі автора цих рядків. У 2017 році друг Джо почав працю над дизайном свого найбільш улюбленого і, як виявилось, останнього творчого проекту — нової греко-католицької церкви Непорочного Зачаття Пречистої Диви Марії у Пелетайні недалеко Чикаго. Джо і заступник пароха, о. Ярослав Мендюк, між собою назвали цю церкву «Гуцулка Ксеня», бо мала вигляд осучасненого традиційного гуцульського храму. Під час будови Джо відчув, що злаякісна пухлина, що раніше була нейтралізована, проявилася знову. Попри виснажуючу хіміотерапію Джо продовжував нагляд над будовою, ніколи не нарікаючи. Маскував свої труднощі притаманною усмішкою і бадьорим голосом.

Незадовго до передчасного відходу на Вічну Ватру 13 серпня 2020 року Джо відвідав майже вповні завершену будову і шепнув о. Ярославу: «Вона красуня!» Варто згадати слова о. Ярослава на похороні: «Любив Україну і українське, що, на диво, вивчив тільки із книжок і оповідей. Показав Бога через креслення на папері».

Покійний залишив у смутку дружину Наталку, двоюрідних родичів і своїх «Побратимів»-пластунів. Приходять на думку слова патрона нашого куреня, Василя Симоненка: «Ти знаєш, що ти — людина?.. Усмішка твоя — єдина... І жити спішити треба, кохати спішити треба — гляди ж не проспи!» Джо жив, кохав, усміхався і не проспав. Лишається з нами як приклад пластуна «із крові й кости».

пл. сен. Андрій Філіпович, ПБ

- ▼ Церква, зведена за проектом Джо
- ▼ «ПБ Шкурс», образ якого створив Джо

У ПЕРЕДНЬХ ЗАСНУВАННЯ ПЛАСТУ: ДІЯЛЬНІСТЬ СТЕПАНА ГАЙДУЧКА ТА ПЕТРА ФРАНКА У СПОРТОВОМУ ТОВАРИСТВІ «УКРАЇНА»

АНДРІЙ СОВА

На початку ХХ ст. у Львові організуються перші на українських землях у складі Австро-Угорщини українські спортивні товариства. Заснування стараннями Івана Боберського та його вихованців 1906 року в Академічній гімназії спортивного осередку — «Українського спортивного кружка» (УСК) — стало прикладом для наслідування і мало визначальний вплив на становлення і поширення спорту в освітніх установах українців Львова та серед українського юнацтва польських гімназій об'єдналося в Український спортивний кружок «Дніпро». Українські спортивні осередки (кружки, а згодом клуби) з'явилися при українських гімназіях у низці інших міст і містечок краю: «Сянова Чайка» в Перемишлі, «Поділля» в Тернополі, «Січ» у Стрию. Однак участь у таких кружках брала лише певна частина гімназистів, і то лише в роки свого навчання. Вчорашні гімназисти, ставши студентами Львівського університету чи політехніки, здебільшого таку можливість втрачали. Тому постала потреба створення громадського спортивного товариства, яке б акумулювало і задовольняло потреби українського молодіжного середовища, передусім студентської молоді.

Намагаючись допомогти у вирішенні цієї проблеми випускникам Академічної гімназії, професор Іван Боберський порадив їм створити окреме спортивне товариство для українських студентів вищих шкіл Львова. Стараннями Івана Боберського (після численних обговорень і консультацій) та його учнів — Степана Гайдучка, Петра Франка, Гриця Лучаківського, Василя Палієва, Матвія Яворського та інших (більшість з них мали за спиною вишкіл в Українському спортивному кружку, який діяв в Академічній гімназії та її філії у Львові) — 22 вересня 1911 р. у залі товариства «Сокіл-Батько» на Руській, 20 відбулися збори студентської молоді, на яких ухвалено рішення заснувати спортивне товариство. За назву обране особливе для кожного українця слово — «Україна». Вихованець Івана Боберського Степан Гайдучок згадавав: «Треба було аж двох випусків абітурієнтів академічної гімназії, щоби в 1911 р. оснувати спортове товариство студентів вищих шкіл "Україна". Виключно академічним стануло воно тому, що про спорт в інших верствах молоді годі було ще думати. Воно стало відразу твердо на ноги, до чого причинилося немало й це, що Товариство "Сокіл-Батько" у Львові подбало про власну площу».

<Змагання з дужання і двигання тягарів, організовані спортовим товариством «Україна» у Львові в рухівні «Сокола-Батька» 23—24 березня 1912 р. 1-й ряд: Степан Гайдучок — суддя змагань, Володимир Криловський — член «Сокола-Батька», Олекса Гарасимів — член «Скали», Паращак — член «Скали», Богдан Гарасимів — член «Скали»; 2-й ряд: голова «Сокола-Батька» Іван Боберський та Казимир Врублевський — судді змагань, Миколаївський — член «Сокола-Батька», невідомий — член «Скали», Зенон Черевко — член «Сокола-Батька», Іван Маланчук — член «Сянової Чайки», Василь Остапчук — член «Сокола-Батька» й «України». З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

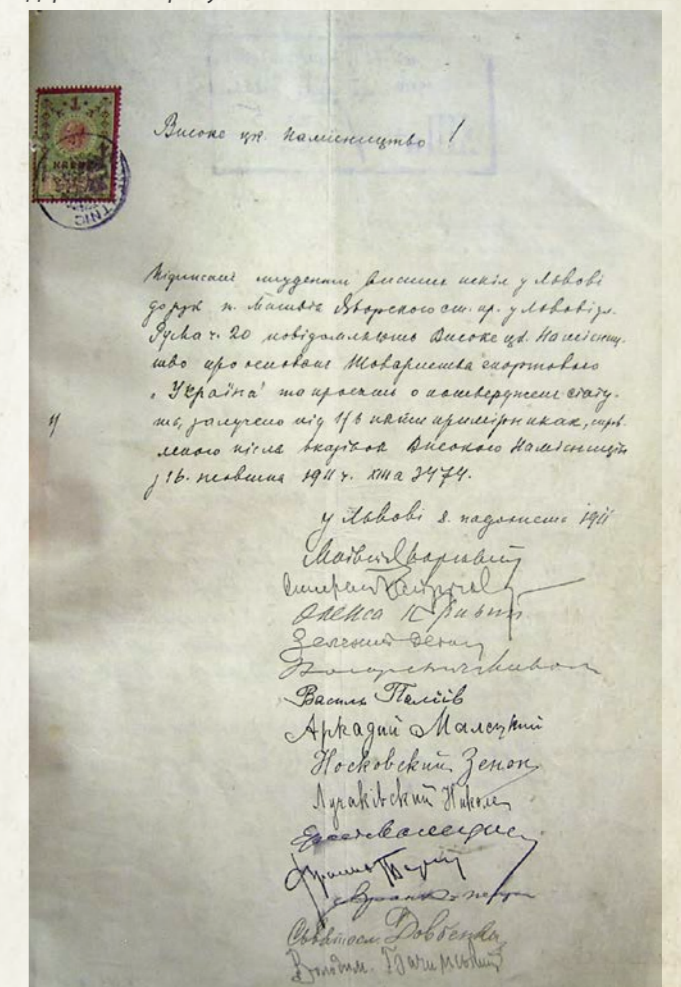
27 вересня 1911 р. обговорено проект статуту товариства, запропонований студентом права Львівського університету Матвієм Яворським. У § 1 статуту зазначалося: «Товариство носить назву "Україна, спортове товариство студентів вищих шкіл у Львові". Мовою урядовою є українська» (ці положення були збережені у редакціях статуту від 1914 та 1925 років). Метою товариства, як окреслено в статуті, було «плекати практично і теоретично спорт у всіх його напрямках». Серед завдань першорядними були такі: а) удержуване приладів для членів, льокалів, площ для змагань та підручних бібліотек; б) видаване публікацій з обсягу спортивного життя, уряджуване відчитів, збиране статистичного матеріалу; в) уряджуване публичних змагань, прогулок, руханкових вечорів, вечерниць та всяких інших зібрань для науки і забави; г) ведене постійних вправ і науки в всіх напрямках спорту та руханки; д) творене секцій для поодиноких напрямів спорту; е) удержуване зносин з іншими спортовими та руханковими Товариствами». Для затвердження документ за підписом чотирнадцяти осіб (серед них Степан Гайдучок і Петро Франко) 8 листопада 1911 р. було скеровано в Галицьке намісництво.

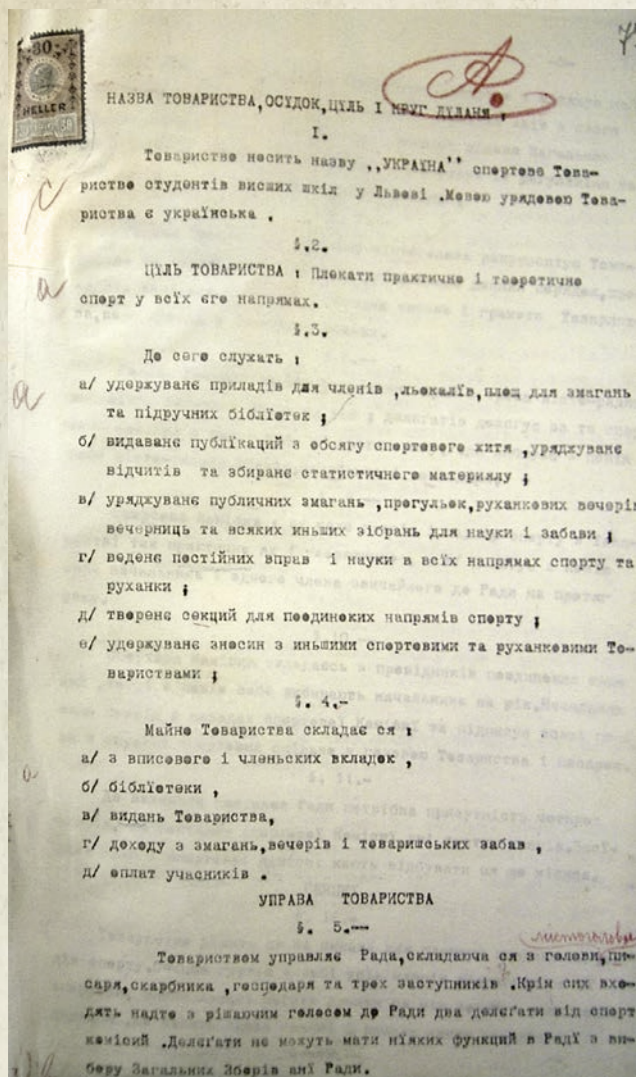
На перших загальних зборах організації, що відбулися 12 листопада 1911 р., обрано керівництво: голова — Матвій Яворський, місто голова (заступник) — Василь Косаревич, писар — Антін Зелений, скарбник — Василь Паліїв, господар — Володимир Костецький, начальник змагової комісії — Степан Гайдучок, відпоручник і писар змагової комісії — Іван Гасман, заступники виділових (правління) — Гриць Лучаківський, Роман Носковський, Денис Вахнянин. 26 листопада 1911 р. Галицьке намісництво повідомило, «що не зажадує завязання [не забороняє заснування. — А. С.] Товариства Студентів вищих шкіл "Україна" на підставі предложеного статуту».

Визначальну роль у діяльності СТ «Україна» відіграло українське гімнастичне товариство «Сокіл-Батько», очолюване Іваном Боберським. Запропоновану ним і визрілу в середовищі його учнів ідею вдалося реалізувати насамперед завдяки організаційним зусиллям і матеріальним можливостям «Сокола-Батька». Саме на його базі, а це гімнастичний зал на Руській, 20 та гімнастично-спортова площа «Український город», відбувалися вправлення та змагання спортсменів «України». Важливість співпраці з українським «Соколом» засвідчено й тим, що 19 березня 1913 р. СТ «Україна» стало членом гімнастичного товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Ще од-

ним аргументом у цьому зв'язку є і те, що в § 31 статуту СТ «Україна» 1911 р. було записано: «На случай розв'язання Товариства переходить його майно на українське Товариство "СОКІЛ" у Львові, хіба звичайні Збори постановлять інакше». Промовистим у цьому плані є й виступ професора Львівського університету Степана Рудницького на руханково-вокальному вечорі СТ «Україна» 16 грудня 1911 р. у Львові (виступ записав Степан Гайдучок). З-поміж іншого він сказав: «Під проводом "Сокола-Батька" гуртують ся наші руханкові товариства, що видатно вже працюють над фізичним вихованем. — Повстають також спортові товариства, між ними "Україна". Не берусь говорити про руханку. Для нас важним є спорт, або сказати по-українськи, «змаг». Він дозволяє на рух на вільному воздузі тай дає нам пізнавати природу. — Хоч проте нас тут ніні мало і то майже молодіж, то відрадний се стан, бо в молодезі все. Вона піде в сліди Англії. Там відкладають батьки на бік сановиту повагу і займають ся розумним плеканем змагу, що веде до енергії духа. Бажаю тов[овариству] "Україна" найліпшого успіху, нехай хвилі фізичної тужности знова стануть сьвітлимими хвилями нашого народа».

▼ Клопотання ініціативної групи (серед підписантів Степан Гайдучок та Петро Франко) до Галицького намісництва про затвердження статуту спортивного товариства студентів вищих шкіл «Україна» у Львові. 3 листопада 1911 р. з фондів Державного архіву Львівської області

▲ Перша сторінка статуту спортивного товариства студентів вищих шкіл «Україна». Львів, 1911 р. З фондів Державного архіву Львівської області

— ” —

СТВОРЕННЯ СПОРТИВНОГО ТОВАРИСТВА З НАЗВОЮ «УКРАЇНА» ЩЕ ДО ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ МАЛО НАДВИЧАЙНЕ ПРОПАГАНДИСТСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.

Ця назва крила у собі стратегічну мету більшої галицьких політичних партій — ідею утворення власної Української Самостійної Соборної Держави. Водночас вона непокоїла, а то й дратувала багатьох у польському політикумі Галичини. Вона була ідейною зброєю в боротьбі за національне самовизначення українців (нагадаємо, що в 1910 році загорілася боротьба українських студентів Львівського університету за можливість навчатися українською мовою, кульмінаційним моментом якої стала трагічна загибель одного з лідерів української молоді, члена «Сокола-Батька» Адама Коцка).

Обставини, за яких створювалося та робило свої перші кроки СТ «Україна», ілюструє цитата з датованого 22 травня 1936 року листа-спогаду Івана Боберського до керівництва товариства:

«Зі споминів про початок Товариства "Україна" 1911 р. можу подати, що звернув я увагу моїм тодішнім знайомим серед академічної молоді, що на львівським університеті потрібний доконче репрезентаційний спортивний клуб української молоді. Він повинен зватись "Україна" і заохочувати студентів університету й політехніки до плекання рухових гор, народніх вправ (хід, біг, скок, мет, дужба [боротьба — ред.]), боксу й шерму [фехтування — ред.]. Клуб мав спонукати українську молодь придбати собі не лише інтелігенцію духа, але також інтелігенцію тіла. Дружини копаного мяча, гаківки й ставки (безболъ), мали міряться з дружинами чужих клубів і притягнути українську молодь до співбігу з молоддю других народів.

Пригадую собі недовірчиве лице [Василя] Остапчука й задумані очі Василя Палієва, які мою замітку стрінули з якоюсь непевністю. Чи не натрапить клуб з таким іменем на університеті й політехніці на спротив. Смілість перемогла, й клуб основано. Звертав я увагу на те, що товариство має мати свою таблицю на оповістки на коридорі обидвох високих шкіл у Львові, а в своїм одязі до прилюдних гор зазначувати жовто-блакитну краску.

Безпосередніх вражін з початкових засідань основників мені брак. Не брав я участі в нарадах, але давав ради, коли вони були потрібні, й нарешті не втручався в справи клубу, щоб члени — а було між ними багато моїх учнів, — відчували, що рішення самі про себе. Вмію цінити здорову честилубивість. Знаю, що влізливі поради знеохочують. Самостійне відкриття способів, як поконати труднощі, належить до приємностей енергійних людей. Правдивий чоловік хоче бути на свою власну руку відкривцем, ловцем, здобувцем, вояком, переможцем.

Колись знайду серед моїх паперів мою грамоту почесного членства і перешлю до Товариства "Україна" на спомин.

Діяльність Товариства йшла великими закрутами, як ріка, що завертає то вліво, то вправо, по широкій низині. Згубив я його з очей, бо події відступили. Дійшла до мене вістка, що лишило воно мур високої школи й перемінилось в загальне змагання товариство, яке мірить свої сили в стрічах з другими клубами. В часописах читав я його назву й звіти з його виступів.

Лише боротьба вишколює засади боротьби. Постійна вправа в шермі учить орудувати шпадою.

Дружинна гра на зеленій мураві впоє правила громадянського співділа: "Teamwork", яке веде до повного успіху, до перемоги противника в його власних "воротах".

СТ «Україна» швидко стало вагомою ланкою, що зміцнила структуру спортивного руху Галичини. Члени товариства не лише займалися різними видами спорту, а й пропагували їх. Антін Зелений з цього приводу писав: «Для плекання поодиноких родів спорту ділиться Товариство на секції, що зістають

під проводом заводових провідників. Члени вибирають собі той спорт, який найліпше відповідає їх силі, вдачі і маєтності: союзняк, ситківка, гилька, кичка, гаківка, добувач, тарабанна, п'ястучка, мет списою, кісткою, кулею, молотом, хід, біг, скок, плаванє, літанє, їзда верхом, на совгах, лещетах, санчатах, веслованє, дужанє, стрілянє».

У перші місяці діяльності члени СТ «Україна» створили сім секцій: лещетову, санчатову, совгарську, м'ячеву, ситківкову, легкої атлетики та прогульково-забавову. Наука їзди на совгах складалася з двох курсів: так званого «вищого» під керівництвом Петра Франка і «нищого» — А. Барщівського та Івана Гасмана. Лещетарства навчали професор Львівського університету Степан Рудницький та Петро Франко. Курси були розраховані на 15 занять. Станом на січень 1912 року СТ «Україна» налічувало 43 члени.

У своїй діяльності спортсменів «України» спиралися на науково-методичну літературу, видану Іваном Боберським у Львові. Значною популярністю серед членів товариства користувалися книги та публікації «Забави і гри рухові» (1904), «Забави і гри рухові. Часть II. Вісімнайцять гор мячевих» (1905), «Забави і гри рухові. Часть III. Копаний мяч» (1906), «Впоряд» (1909), «Забави і гри рухові. Ч. IV. Ситківка» (1909), «Правила до гаківки» (1910), «Лавчина і щєблівка» (1910), «Нові шляхи до тілесного виховання» (1911), «Стрілянє до влучі» (1913) та ін.

▲ Членська картка (посвідчення) члена-засновника СТ «Україна» Степана Гайдучка. Львів, 10 грудня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

Товариство організувало як внутрішні спортивні змагання з різних видів спорту, так і зустрічі з іншими українськими клубами й осередками Галичини. Уже у перші роки після заснування СТ «Україна» взяло діяльну участь у підготовці та проведенні Шевченківського здвигу, який відбувся у Львові 27—29 червня 1914 р., I та II Запорозьких ігрищ 1911 та 1914 рр., які в тогочасній пресі отримали назву «Перших Українських Спортивних Олімпіад». Особливим атрибутом Шевченківського здвигу стала спеціальна відзнака, виготовлена «за помислом Івана Боберського», на якій була виکارбувана назва СТ «Україна». Відзнака мала форму трикутника, при сторонах якого змістилися півкруги, в яких поміщено букви «С. Б.», «У. С. С.», «С. Т. У.», тобто скорочення назв організацій — учасників здвигу: «Сокол-Батько», «Український січовий союз» та СТ «Україна». В середині трикутника розташовувався напис: «Шевченковий здрив 1914.28.VI». На вістрі нижнього кута трикутника монограма «G R» (Грицай Роман). Ця відзнака була випущена у Відні коштами «Сокола-Батька» та Українського січового союзу. Наклад, як на той час, був доволі великим: 10 тис. з білого металу і 100 штук з міді. Форму трикутника, на думку Степана Гайдучка, взято для того, щоби кожен, хто чіпляв відзнаку до одягу, міг обернути її так, щоб назва його товариства була зверху.

Практично відразу після заснування СТ «Україна» при ньому була створена дружина копаного м'яча (футбольна команда) з однойменною назвою. Вона зустрічалася не лише з українськими футбольними клубами (перший матч відбувся 15 жовтня 1911 р. зі змагунами УСК Академічної гімназії у Львові на площі «Сокола-Батька», де СТ «Україна» програла з рахунком 2:1, Петро Франко був суддею змагань, а Степан Гайдучок грав у складі команди), а й гідно відстоювала честь українців у матчах з польськими, єврейськими та чеськими командами («Тім», «Чарні», «Гасмонея», «Погонь» тощо).

◀ Голова товариства «Сокол-Батько» Іван Боберський з врученою йому почесною булавою. На булаві міститься напис: «За труди і заслуги. Члени «[Сокола]-Б[атька]» 1901—1911». Львів, вул. Руська, 20 (біля рухівні «Сокола-Батька»), 15 жовтня 1911 р. З фондів Бродівського історико-краєзнавчого музею

^ Перша відзнака спортивного товариства «Україна»

^ Відзнака учасників Шевченківського здвигу, 1914 р.

Від самого початку Іван Боберський, Степан Гайдучок, Петро Франко та інші брали активну участь у житті СТ «Україна». 15—16 жовтня 1911 р. у Львові проведено «Перші Запорозькі Змагання» (Запорозьські ігрища), які впродовж наступних двох десятиліть відбувалися в Галичині. Степан Гайдучок та Петро Франко брали дієву участь в організації змагань з «дужання за мистецтво Галицької України» (перші змагання відбулися 23—24 березня 1912 р., другі — 15—16 березня 1913 р.). Сучасники, як українці, так і поляки, відзначали те, що «осяги», які здобули тоді змагуни «України», були «дуже добрі», а СТ «Україна» «по війні був найсильнішим українським спортивним клубом гри в копаного мяча».

Члени СТ «Україна» займалися різними видами спорту і популяризували їх в Галичині. З цією метою неодноразово організовано виступи професора Івана Боберського, що похвалило спортивний рух серед українців. До прикладу, 10 грудня 1911 р. у рухівні «Сокола-Батька» зацікавлених осіб, щоб послухати його реферат «Про зимові спорти», зібралось 178. Промовець розповів про становлення і розвиток зимових видів спорту в країнах Європи та США. Присутній на цьому заході Степан Гайдучок так передав зміст доповіді Івана Боберського: «Довідалися ми, що Стирийці в році 1904 зробили з'їзди на санчатах спортом. Американець Jackson Haune навчив Європу штучної їзди на совгах, а під впливом Нанзена до двох літ познакомлюєть ся середуца Європа з лещетами, яких від давна уживали Фіни і другі північні народи в щоденнім житю. Як впливає спорт на вдачу народа, свідчать Американці. Всюди ведуть боротьбу о першенство. Рухливі, товариські, меткі, енергічні, охочі поборювати перепони, самостійні. Спорт і нашу сонливу вдачу перемінить на вдачу Американця. Увагою, що за кількадесять літ готові ми доперва зрозуміти вагу спорту, закінчив прелегент [доповідач, лектор]». Іван Боберський продемонстрував присутнім спорядження для зимових видів спорту. Частину доходу з цього та інших подібних заходів керівництво СТ «Україна» передавало на викупівлю землі під гімнастично-спортову площу «Сокола-Батька» — «Український Город», решту використовувало на власні потреби.

Напередодні Першої світової війни СТ «Україна» користувалося великою популярністю серед свідомої української інтелігенції. Активними його членами були Степан Гайдучок, Петро і Тарас Франки, Гриць Лучаківський, Осип Навроцький, Роман Носковський, Василь Остапчук, Степан Рудницький, Матвій Яворський та інші.

Отже, професор Іван Боберський суттєво вплинув на формування перших українських спортивних організацій: як осередку «Українського спортивного кружка» при Академічній гімназії та її філії у Львові, так і одного з ключових спортивних товариств — спортивного товариства студентів вищих шкіл «Україна» та, зрештою, Пласту. Активна діяльність Степана Гайдучка та Петра Франка в СТ «Україна» спричинилася як до становлення українського спортивного руху в Галичині, так і до піднесення національного духу, самосвідомості та плекання державницьких прагнень кількох поколінь української молоді першої половини ХХ ст. Чимало членів СТ «Україна», у тому числі Степан Гайдучок та Петро Франко, воювали у різних військових формаціях в роки Першої світової війни та Української національної революції 1917—1923 рр. Багато знаних у минулому спортсменів і змагунів полягли в боях за Україну, зокрема Роман Носковський, Зиновій Дума, Володимир Богонос, Кость Гусаківський, Роман Перфецький, Ананій Степанів, Федь Черник, Василь Остапчук, Роман Калецький та інші.

У МІЖВОЄННІ РОКИ СТ «УКРАЇНА» СТАЛО ОДИМ ІЗ БАЗОВИХ СПОРТИВНИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНЦІВ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ, А ЗМАГАННЯ, ЯКІ ВОНО ОРГАНІЗОВУВАЛО, — «ЗАПОРОЗЬСЬКІ ІГРИЩА», — ГОЛОВНИМИ КОМПЛЕКСНИМИ НАЦІОНАЛЬНИМИ ЧЕМПІОНАТАМИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ.

«ПЛАСТ Є ЦІЛІСТЮ ЖИТТЯ, Є НАУКОЮ І РОЗРИВКОЮ, Є ДУМКОЮ І ДІЛОМ, Є ТІЛОМ І ДУШЕЮ, Є ВСЕСТОРОННІМ РОЗВОЄМ ЦІЛОЇ ОДИНИЦІ»

ПРОФ. Д-Р ОЛЕКСАНДЕР ТИСОВСЬКИЙ — «ДРОТ»
ЗАСНОВНИК ПЛАСТУ
9 серпня 1886 — 29 березня 1968

Курінь ч. 41 УСП і курінь ч. 44 УПС

«ЦЕЛІБАТ МУРЛИКИ» ІМ. ІВАНА ЧМОЛИ

Наша мета — координація та об'єднання зусиль виховників різних станиць задля досягнення мети Пласту шляхом плідної праці в УПЮ та УПН, розвитку організації та її інфраструктури, плекання провідницького хисту особистості.

Основні напрямки праці: виховництво, організація та адміністративна праця, відродження табору-музею «Сокіл».

Курінний клич «Жий-жій» — «Поживай»
Вітання «До шлюбу» — «Бррррр!»

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ